

Algemeen overzicht van de ontwikkeling der strategische denkbeelden in den loop der jaren.

DOOR

J. J. C. P. WILSON,

Kapitein van den Generalen Staf.

(Vervolg van blz. 251.)

IVb. *De achttiende eeuw; de Fransche school.*

In denzelfden tijd, waarin FREDERIK DE GROOTE zijn school vormde, ontstond in Frankrijk *de Fransche school*. In die jaren traden n.l. in dat land eenige officieren op den voorgrond, die elkander in ijver en vindingrijkheid niets wenschten toe te geven en die een vrij belangrijke hoeveelheid geschriften op tactisch, strategisch, krijgsgeschiedkundig en organisatorisch gebied het licht deden zien.

Tevens trad toentertijd de Maréchal DE BROGLIE ¹⁾ op, die op een aantal veldslagen kon terugzien, welke op tactisch gebied iets nieuws boden en dichter bij de door NAPOLEON geleverde staan dan b.v. de slag bij Leuthen.

Het merkwaardige is, dat de namen van dezen maarschalk en van de bedoelde schrijvers vrijwel vergeten waren. Zijn de woelingen der Fransche revolutie en de verblindende glans van NAPOLEON'S zoon hieraan schuldig?

De meest vooraanstaande schrijver is wel de CHEVALIER DE GUIBERT geweest, die in 1772 op 29-jarigen leeftijd zijn „*Essai général de tactique*” uitgaf, een boekwerkje, dat NAPOLEON te velde steeds bij zich had en waarvan hij getuigde: „*c'est un livre propre à former de grands généraux*”.

In dit boekje staan verbluffende waarheden over de geestelijke en lichamelijke opvoeding van den soldaat; het verkondigt tactische denkbeelden, die eerst 30 tot 40 jaar geleden zijn toegepast geworden en dus ruim een eeuw in dit werkje hebben gesluimerd; het bevat vooral op strategisch gebied veel, dat zelfs thans nog van belang is.

Ik bied den lezer als eenvoudige opsomming aan de volgende serie onderwerpen, die DE GUIBERT in zijn boek bespreekt:

de colonnevorm der infanterie (die een eeuw lang het slagveld heeft beheerscht);

gebruik en bewapening der cavalerie; ²⁾

¹⁾ Overwinnaar bij Sondershausen, Bergen, Corbach, Grunberg en Cassel.

²⁾ Luit. Kolonel LESTIEN schrijft hierover: „On eût pu de même publier utilement il y a 30 ans, dans la *Revue de Cavalerie*, presque sans en changer le texte, les chapitres relatifs à la cavalerie, à son armement, à son emploi, à ses procédés de combat.”

- noodzakelijkheid van vuurconcentratie der artillerie;
- theorie der ordre mixte (colonnes en liniën);
- theorie der algemeene voorhoede en de beteekenis van deze voor het behouden van de bewegingsvrijheid der hoofdmacht en voor het vormen van een aanvalsplan;
- theorie van de beweeglijke verdediging;
- theorie over de strategische beteekenis van versterkte plaatsen, welke een leerboek van vóór 1914 niet zou hebben ontsierd; hij zegt o.a.: „*C'est le sort des armées qui règle celui des places*”;
- een handleiding voor het houden van manoeuvres met groote eenheden;
- een ontwerp voor een opleiding van officieren van den Generalen Staf.

In 1779 publiceerde DE GUIBERT zijn „*Défense du Système de Guerre moderne*”.

Hij heeft grooten invloed gehad. FREDERIK DE GROOTE en VOLTAIRE noemden hem een genie, NAPOLEON had diepe bewondering voor hem. Hij werd secretaris van den conseil de la guerre, had grooten invloed bij de samenstelling van de reglementen van 1778 en van 1788, werd in 1785 lid der Académie en stierf in 1790.

Nochtans was men hem in de 19e eeuw totaal vergeten.

Een tijdgenoot was de Chevalier DU TEIL, een artillerieofficier, die in 1778 een geschrift het licht deed zien, getiteld: „*de l'usage de l'artillerie nouvelle dans la guerre de campagne*”, waarin hij de waarde aantoonde van den aanval, van de „*activité*”, zelfs bij de verdediging van vestingen, waarin hij o.m. pleit voor de noodzakelijkheid om lichte artillerie snel in stelling te kunnen brengen, waarin hij vecht voor een goede samenwerking tusschen de wapens, enz. Beginnselen, waardoor de revolutielegers beroemd zouden worden!

Zoo was er meer, wat de Fransche revolutiegeneraals kant en klaar vonden uitgewerkt, wat zij slechts hadden over te nemen, terwijl achteraf de glorie voor de uitvinding dier beginnselen op hunne hoofden is neergedaald. Het is de verdienste van den Franschen generaal COLIN, dat hij door grondige studie thans eindelijk het ware licht heeft kunnen doen vallen op het groote werk, dat de voormannen der Fransche school in de laatste 25 jaren vóór de revolutie hebben weten tot stand te brengen. ¹⁾

In dit tijdperk vallen o.m.:

- a. de invoering van tirailleur-formaties;
- b. de strijd tusschen de voorstanders der linie- en die der colonne-tactiek;

¹⁾ Gesneuveld als brigade-generaal in den wereldoorlog. Eenige werken zijn: COLIN. *L'Infanterie au 18ème Siècle*. COLIN. *Les transformations de la Guerre*. COLIN. *Education militaire de NAPOLEON*.

- c. de evolutie der tactische en strategische denkbeelden;
- d. de invoering van het divisieverband;
- e. de oprichting van een korps Generale Stafofficieren.

Ad. a. Het gebruik der tirailleurs werd in 1760 door den Maarschalk DE BROGLIE gereglementeerd. Hij richtte toen een compagnie „chasseurs” bij elk bataljon op. In 1764 schreef hij voor, dat elk bataljon bij een aanval op de beide vleugels tirailleurs moest doen optreden, om door vuur wanorde in 's vijands gelederen te veroorzaken, om vervolgens door de intervallen achter het bataljon terug te gaan.

In 1784 werden bovendien 6 bataljons chasseurs à pied opgericht; in 1788 waren er reeds 12 bataljons.

Ad. b. De bedoelde strijd werd op onbekrompen wijze gestreden. Men hield talrijke proeven, waarbij kosten noch moeite werden gespaard en vereenigde b.v. in 1778 niet minder dan 44 bataljons, 6 regimenten dragonders en artillerie voor dit doel in het kamp van Vaussieux. De tegenstanders kwamen meer en meer tot elkander en begrepen ten slotte, dat de vraag „ordre mince *ou* ordre profond?” moest worden beantwoord met „ordre mince *et* ordre profond!” De „ordre mixte” (zie GUIBERT) deed in 1772 haar intrede, waarmede de grondslag was gelegd voor de tactiek der revolutielegers: „*Colonnes voor verplaatsingen, liniën voor het gevecht!*”

Ad. c. De Fransche school wijdde aan het vuur der infanterie en der artillerie groote aandacht. De uitwerking van dit vuur werd door talrijke verbeteringen aan de vuurwapenen en vooral aan de artillerie krachtiger, terwijl de dracht en de vuursnelheid toenamen (DE GRIBEAUVAL; DE VALIÈRES).

De grootere dracht veroorloofde grootere intervallen op het gevechtsveld, de groote vuuruitwerking verhoogde het afstootend vermogen van afdeelingen en opende de mogelijkheid om het terugtochtsgevecht te voeren.

Strategisch leidde een en ander tot *detacheeringen*; de detachementen kregen al uithoudingsvermogen; de waarde van bezette steunpunten nam toe.

DE BROGLIE plaatste al weinig troepen als detachementen in steunpunten (vasthoudende groep) en hield een sterke manoeuvreermacht achter.

Zoo ontstond dan de manoeuvre vóór den slag. Men raakte vertrouwd met het denkbeeld van colonnes tijdelijk te scheiden, leerde de beteekenis van een snelle ontwikkeling, wist flanken en verbindingen door detachementen te dekken, liet detachementen optreden in 's vijands flanken en rug en durfde het aan om door een overvleugelend-ingezetten opmarsch den vijand tot den slag te dwingen.

De legers traden dus minder geconcentreerd op, waardoor men in staat raakte om van het land te leven en dientengevolge minder afhankelijk werd van de aanvulling.

DE BROGLIE durfde reeds voor de legering en verpleging zijn leger over een grooter rayon te verdeelen en wist het snel voor het gevecht weer samen te trekken.

Ad. d. DE BROGLIE heeft de divisie geschapen. Deze is geen uitvinding der revolutiegeneraals, zooals zelfs een zeer kundig en gezaghebbend schrijver als v. FREYTAG LORINGHOVEN vermeent¹⁾. Reeds in 1759 regelde hij een indeeling van het leger in divisieën voor den veldtocht van 1760. Dank zij zijn voortdurend dringen in de richting eener permanente formeering dezer eenheden, vaardigde de Koning de ordonantie van 17 Maart 1788 uit, die den celvorm voor de organisatie der moderne legers bevat. Voor de merkwaardigheid moge zij hier vertaald volgen:

„Zijne Majesteit,

overwegende, dat zijn troepen zullen moeten zijn voorbereid om oorlog te voeren en dat zij daarom moeten zijn ingedeeld, georganiseerd en uitgerust, zooals zij dat in den oorlog zullen zijn, opdat de vreedstijd zal zijn een permanente school uit een tucht- en oefeningsoogpunt en voor de commandanten een school der bevelvoering,

besluit het leger in te deelen in 21 permanente militaire divisieën, elk van 1 tot 4 brigades infanterie, 1 tot 3 bataljons chasseurs, 1 tot 2 brigades cavalerie en een dienst der intendance.

De regimenten zullen in beginsel niet meer van garnizoen veranderen en blijven behooren tot dezelfde brigades en divisieën”.

Ad. e. Tot aan den zevenjarigen oorlog bestonden de staven uit bijeengezochte protégés. De gevolgen bleven niet uit, zoodat velen wezen op de noodzakelijkheid om een korps stafofficieren te vormen.

In 1765 werd aan Luit.-generaal DE BOURCET opgedragen daarvoor een ontwerp samen te stellen. Men was hiervoor bij dezen officier aan het goede adres. BOURCET was zelf 30 jaar lang in staven werkzaam geweest en behoorde tot de zeer verlichte militaire geesten. Zijn „Principes de la Guerre de Montagne” vormt met DE GUIBERT's werk de genesis van NAPOLEON's militaire ideeën.

De in 1766 begonnen opleiding was een tweejarige. Zij, die voldeden, werden gebreveteerd tot aide-maréchal de logis en doorliepen een stage van een jaar; de overigen gingen naar hunne wapens terug.

In 1770 werd de Generale Staf opgericht; hij bestond één jaar, want het dienstvak werd 1 Mei 1771 uit bezuinigingsoverwegingen opgeheven.

Eenige gedupeerde officieren trokken over den Oceaan en verwierven roem in den Amerikaanschen vrijheidsoorlog.

In 1780 werd het korps wederom opgericht. Tot zijn leden behoorde vóór de revolutiejaren o.a. de latere Maarschalk BERTHIER.

¹⁾ Zie: Die Heerführung Napoleons und ihrer Bedeutung für unsere Zeit; hoofdstuk I—4, blz. 41.

Ik wil er nogmaals met nadruk op wijzen, dat de generaals der revolutielegers en dus ook NAPOLEON, evenals hun tijdgenooten in andere landen, een duurzaam basement konden vinden voor hun gebouw in de belangrijke werken en daden, nagelaten en verricht door de strategen der Fransche school en door FREDERIK DE GROOTE.

IVc. *De achttiende eeuw; de navolgers van FREDERIK DE GROOTE.*

De vraag rijst, hoe in andere landen de strategische en tactische denkbeelden zich ontwikkelden en hoe zij in de oorlogspractijk werden toegepast in de jaren vóór de Fransche revolutie. De kennis hiervan is noodzakelijk, omdat men bij de bestudeering van de revolutieoorlogen en de Napoleontische veldtochten de handelingen der veldheeren niet juist kan beoordeelen, indien men de stelregels hunner tegenstanders niet kent. Dán alleen is het b.v. begrijpelijk, hoe in 1794 de verbonden Oostenrijksche, Engelsch-Hannoveraansch-Hessische en Nederland-sche strijdmachten zich feitelijk de wet lieten voorschrijven door PICHEGRU en JOURDAN. Dán ook kan men NAPOLEON's zetten op het strategische schaakbord tegen tegenstanders als SCHWARZENBERG volkomen waardeeren en wordt ook het optreden van laatstgenoemden veldheer duidelijker.

In Pruisen en Oostenrijk — en de invloed dezer beide landen liet zich uiteraard gevoelen in de omliggende rijken — ziet men na FREDERIK DE GROOTE een strategie ontstaan, die gegrond is op twee beginselen:

- a. het kordonsysteem;
- b. de manoeuvreerstrategie.

M. a. w. men was nog juist even ver als vóór den Zevenjarigen Oorlog. VON FREYTAG LORINGHOVEN geeft in zijn „Heerführung im Weltkriege” voor dit oogenschijnlijk onverklaarbare feit een alleszins aannemelijke verklaring.

Deze is de volgende:

FREDERIK DE GROOTE had in zijn laatsten veldtocht (Beiersche Successieoorlog van 1778) niet die activiteit ten toon gespreid als in de vorige oorlogen, toen het ging om de zelfstandigheid van Pruisen. Hoewel hij en Prins HEINRICH met twee sterke legers Bohemen binnenvielen, kwam het niet tot een beslissing, omdat de koning de sterke Oostenrijksche stelling achter de Elbe niet durfde aanvallen.

Tijdgenooten zagen daarin een bewuste zwenking in FREDERIK's strategische denkbeelden en vermeenden, dat hierdoor bewezen was, dat 's koning's strategie uit den Zevenjarigen Oorlog minder juist was dan het ontwijken van een beslissenden slag (manoeuvreerstrategie). Het eigenaardige feit deed zich echter voor, dat de beroemde Oostenrijksche stelling — hoe sterk dan ook — in wezen niets anders dan een kordonopstelling was, die FREDERIK — indien hij er voldoende troepen voor over had gehad — zeker had kunnen

doorbreken. Het gevolg was, dat men, dit laatste niet inziende, de glorie van kordonopstellingen in alle toonaarden ging bezingen. Het feit, dat de Oostenrijkers ook in den Zevenjarigen Oorlog eenige malen sterke stellingen hadden bezet, die de Koning niet had kunnen aanvallen *met zijn te zwakke macht*, deed de stellingverheerlijking nog toenemen.

Dat diezelfde Oostenrijkers met het bezetten van die stellingen alleen negatieve resultaten behaalden en dat de beslissing er geen minuut naderbij door kwam, vergat men vast te stellen.

Tactisch ging men ook geen stap vooruit. De linietactiek vierde nog steeds hoogtij; de manoeuvreervaardigheid bepaalde zich tot den opmarsch vóór den slag; was de slagorde eenmaal ingenomen, dan moest zij gehandhaafd blijven.

Ook de magazijnsverpleging vierde hare triomfen. In het kort, het was alsof FREDERIK DE GROOTE niet had bestaan.

Toch bestudeerde men zijn veldtochten, doch zonder den geest te begrijpen, die de legers daarin had beziel. De geslaagde manoeuvres werden overgenomen en tot schema's verlaagd. Zoo b.v. de schuine slagorde, die tot in den treure „*einexerziert*” werd, zonder dat men begreep, dat de successen, behaald door de legers van den grooten Koning, niet in de eerste plaats aan dien vorm, doch aan de bezielende leiding en den grooten persoonlijke invloed van den veldheer te danken waren geweest.

Schema's en dogma's vierden hoogtij, ook in de militaire litteratuur. Het was de tijd der kordonstellingen, van de „sleutelpunten” van landen en stellingen, van de manoeuvreer- (lees: ontwijk-) strategie, van de wiskundige oorlogvoering. En deze leer bleef bestaan gedurende de Fransche revolutie en gedurende de Napoleontische oorlogen. Zij werd nog gehuldigd door SCHWARZENBERG in 1814, die, zich overal tegen dekkende, voorzichtig voorwaarts schoof, teneinde zich met BLÜCHER te vereenigen, vervolgens na die vereeniging den slag met NAPOLEON niet aandurfde, doch BLÜCHER bij la Rothière slechts met *deelen* van zijn leger steunde, terwijl hij BLÜCHER daarna liefst zoover mogelijk weg wenschte, teneinde zijn eigen voorzichtige „strategie” te kunnen voeren.

LLOYD, de bekende Engelsche schrijver ¹⁾, „hangt” aan het magazijnstelsel en preekt de methodische oorlogvoering der begrensde doelen (vestingverovering; bezetten van landsdeelen). Hij voerde de „normale sterkte van een leger” in, n.l. 50.000 tot 60.000 man, en wenschte zelfs geen grootere macht, ook al opereerde de vijand daar mede. Het kordonstelsel past uiteraard geheel in zijn stelsel.

Ook wat de legerorganisatie betrof, bleef men achterlijk vergeleken bij de Fransche school. Het divisieverband werd eerst in 1806 door von SCHARNHORST in Pruisen ingevoerd. Wat de Pruisische Generale Staf van dat jaar betreft, schrijft de Veldmaarschalk von BOYEN:

„Man galt im Generalstabe für einen tüchtigen Offizier, wenn man

¹⁾ Verhandeling over de algemeene grondregels der oorlogvoering; 1781.

zeichnen, eine Gegend aufnehmen konnte. Verstand man gar ein Lager abzustecken oder hatte man einige auf der Karte berechnete Märsche zu irgendeinem Zweck zusammengestellt und dieser Arbeit den Namen eines Operationsplanes gegeben, so war der angehende Feldherr fertig. Der eigentliche Gebrauch der verschiedenen Waffen im Gefecht, die Behandlung der Menschen u.s.w., das waren für diese Strategen Nebendinge”.

IVd. De achttiende eeuw; de Revolutieoorlogen.

Kenmerkend voor de revolutie- en Napoleontische oorlogen is, dat de bewapening geen vooruitgang kende. De infanterie behield het geweer van 1777, de artillerie de door GRIBEAUVAL verbeterde vuurmonden.

Dit geweer gaf geen zekerheid van treffen op een man boven 100 m; op 300 m was een huis een te klein doel.

De waarde der beweeglijke cavalerie als stootmassa bleef dus tegenover de infanterie bestaan.

Ook het reglement van 1791 bleef geldig tot na de restauratie.

Ondanks de blijvende bewapening en de blijvende voorschriften wordt toch een tactische evolutie waargenomen. Zulks is te wijten (evenals bij FREDERIK DE GROOTE) aan de gewijzigde africhting van de legers, van de kaders en van de hoogere bevelvoering.

De Fransche revolutie is ook op het gebied der legervorming baanbrekend geweest. Zij vond een geëxalteerde massa, bereid om de leuze van „Liberté, égalité, fraternité” te verdedigen tegen de belagers daarvan, de aanhangers van het ancien régime.

De oorlog was volkszaak geworden, de legers werden volkslegers met als gevolg een onbeperkte aanvulling der strijdkrachten en — secundair — het splitsen van de groote legermassa niet alleen in divisien, doch ook in legerkorpsen en legers.

Doch in dezen tijd van bedreiging aan alle zijden, deed zich het euvel gevoelen, dat de emigratie de officiersrangen — vooral bij de infanterie en bij de cavalerie — ontvolkte, juist terwijl groote contingenten moesten worden afgericht.

Op wonderbaarlijke wijze paste men zich aan de moeilijkheden aan: onderofficieren en soldaten der oude armée verkregen officiersaanstellingen en maakten op duizelingwekkende wijze promotie; nieuwe kaders werden opgericht. Het leger, de massa, werd in zeer korten tijd afgericht. Daar er spoed bij het werk was, ging men over tot het leeren van het meest noodige: alle evoluties, die veel orde en tucht op het slagveld vroegen (ontplooingen, overgang van linie in colonne en omgekeerd), liet men vervallen ¹⁾.

¹⁾ Gewezen wordt op de vereenvoudigingen in de exercitiereglementen h.t.l. na de invoering van de dienstplichtwet VAN DIJK met haar eerste-oefeningstijd van 5½ maand.

De linieformatie werd normale formatie, zoowel op als buiten het slagveld. Voorts werden vele tirailleurbataljons opgericht, daar het gevecht van deze lichte infanterie vooral moed, doch weinig africhting en tucht vereischte.

Na 1795, toen de troepen eenigè veldtochten hadden meegemaakt en dus manoeuvreërvaardiger waren geworden, heeft men de opleiding en de organisatie herzien. De colonne deed naast de linie weder haar intrede, terwijl de tirailleurbataljons — die bewezen hadden tegen georganiseerde afdeelingen weinig te presteeren — weer voortaan in den geest van de voorschriften van DE BROGLIE in verbinding met gesloten eenheden optraden. *Men keerde dus terug tot de tactiek van vóór de revolutie en zag de volgende tactische regelen in het Fransche leger gemeengoed worden, zonder dat zij in nieuwe voorschriften werden vastgelegd:*

- a. Slagopstelling in de diepte; opstelling en gebruik der reserves.
- b. Gebruik van tirailleurformaties.
- c. Het uitbuiten van de vuurkracht.
- d. De ordre mixte: het afwisselend gebruik van colonne- en linieformaties.

In deze legers, beziel'd door één gedachte, strijdend voor één doel tegen het overige Europa, deed zich echter de nadeelige invloed gevoelen van den geringen wetenschappelijken grondslag der snel in rang opklimmende kaders. Ook de hoogere commandanten, hoe energiek en vol goeden wil zij waren, konden in enkele jaren het gemis aan kennis en routine niet aanvullen.

Naast moed en karakter eischt het leiden van een leger in de eerste plaats kennis.

Dat gebrek aan kennis en het verraad van eenige revolutiegeneraals (DUMOURIER, LAFAYETTE e.a.) rechtvaardigen eenigszins de brute en abnormale wijze, waarop het Comité de Salut Public na Juli 1793 controle op de legerbevelhebbers ging uitoefenen. Men kon van een dictatuur spreken. Dit Comité was belast met de legerorganisatie en den opzet der operatieplannen, waartoe het werd bijgestaan door een militair bureau, waarin artillerie- en genieofficieren de meerderheid vormden en waarbij o.a. NAPOLEON in 1795 was ingedeeld.

De generaals waren dus nagenoeg van elken invloed op den opzet der operatiën verstoken; doch ook bij de uitvoering daarvan was hun invloed, dank zij de gedelegeerden te velde, slechts gering.

Deze representanten waren echter onmisbaar; er bestonden in de Fransche legers misstanden, die een *onverwijld* ingrijpen noodzakelijk maakten. Zij zijn zelfs remmend gaan werken ten aanzien van het streven van het Comité om een korps bevelhebbers te verkrijgen, dat „zuiver in de leer” was. Dat streven leidde er toe, dat men eenvoudig alle aristocraten en vreemdelingen wegjoeg, met als gevolg een verlaging

van het wetenschappelijke peil in de hoogste rangen. De volksrepresentanten hebben in sommige gevallen echter weten te bereiken, dat men bekwaamheid boven „zuiverheid in de leer” verkoos, zoodat door hun invloed mannen als MACDONALD en DAVOUT — die later Frankrijk onschatbare diensten zouden bewijzen — voor het Fransche leger behouden konden blijven, ofschoon hun afzetting reeds door Parijs was gelast.

Zoo schreef de representant van het Maas- en Sambreleger: „Nous avons chassé l'aristocratie, tâchons d'extirper l'ignorance” en later vervolgt hij: „Vijftien tot achttien der generaals zijn niet in staat om korporaal te zijn”.

Overigens moeten wij ons die representanten niet voorstellen als de beschermers der legerbevelhebbers. Met onverbidde gestrengheid hielden zij opruiming onder de ongeschikte nieuwe generaals, zoodat op een gegeven oogenblik niet minder dan 25 van deze heeren hun be-rechting door het Tribunal Révolutionnaire afwachten.

Deze harde maatregelen leidden echter niet tot het verkrijgen van goede legerbevelhebbers; integendeel, men kon het vreemde feit constateeren, dat de generaals weigerden een functie te aanvaarden en slechts na dreiging met arrestatie of zelfs met de guillotine daartoe overgingen, terwijl bij de in functie zijnde of komende legercommandanten hoofdzaak werd: *het zich dekken tegen nadeelige gevolgen en het afschuiven van de verantwoordelijkheid*. Zij vermeden veldslagen, omdat deze verloren konden worden en verkozen de voor hun hoofd zoo-veel veiliger belegeringen, terwijl zij niets deden zonder vooraf een krijgsraad te hebben belegd.

De „Verantwoordingsfreudigheid” was gedood.

Als voorbeeld, waartoe een en ander leidde, moge het volgende „bevel” dienen, dat PICHEGRU 17 Mei 1794 uitvaardigde (cursiveering van mij).

„Jusqu'à nouvel ordre et pour l'expédition du Brabant, les quatre divisions de l'Armée du Nord et les deux divisions de l'Armée des Ardennes formeront un seul corps d'armée, dont les opérations seront concertées entre les généraux CHARBONNIER et DESJARDIN et les généraux KLÉBER et SCHERER, adjoints au général DESJARDIN, en sorte que le général CHARBONNIER, quoique commandant en chef de ses deux divisions (celles des Ardennes), ne pourra faire exécuter que les mouvements arrêtés par le Conseil.

Chacun des généraux adjoints aura sous lui deux divisions.”

Het is begrijpelijk, dat niemand op deze „bevvelsregeling” kon handelen.

Waartoe dergelijke toestanden moesten leiden, is te begrijpen.

Op een gegeven oogenblik beval PICHEGRU het voorwaarts gaan van zijn rechtervleugel, bestaande uit 2 groepen. De Commandant der eene groep oordeelde, dat zijn troep nog niet gereed was en deelde dit aan de

representanten mede. Het gevolg was, dat het Comité de Salut Public opschorting van de manoeuvre gelastte, waaraan PICHEGRU voldeed. Intusschen had de Commandant der andere groep de representanten overtuigd, dat *hij* wel gereed was. Deze besloten, dat het te laat was om de manoeuvre uit te stellen en beslisten, dat zij voortgang moest hebben.

Niemand beval en iedereen deelde bevelen uit: „c'est la confusion des pouvoirs et le désordre” (LESTIEN).

Uit het bovenstaande volgt, dat de legers en de oorlogvoering der Fransche revolutie zich kenmerkten door:

- a. een haastige opleiding der troepen;
- b. onvoldoende kaders;
- c. talrijke legers, waardoor zij overmachtig in getalsterkte waren op de legers der verbondenen;
- d. overwegenden invloed van de centrale macht en haar representanten;
- e. invloed van de theorieën, verkondigd gedurende de jaren van het koningschap, op de strijdwijze.

Thans een enkel woord over het strategische optreden dezer legers.

Eerst de theorie. Ook deze revolutionairen hielden van phrasen en mooie woorden. Strategisch volkomen juist zijn b.v. de volgende uitlatingen van CARNOT:

„Vóór alles moet men den vijand in het open veld slaan, hem vervolgen en vernietigen; de steden vallen dan spoedig vanzelf”.

„Altijd in massa en offensief optreden; een strenge tucht handhaven; de troepen steeds in actie houden, zonder hen uit te putten; in vestingen niet meer troepen legeren dan strikt noodig is; de vestingbezettingen dikwijls aflossen om de verveling verre te houden; bij elke gelegenheid het gevecht met de bajonet voeren; den vijand vervolgen tot hij vernietigd is.”

Dit is gezonde taal, die ook thans nog groote waarde heeft. In de practijk bleek, dat het revolutionnair woordenspel was.

De practijk was, dat het strategische hoofddoel van het Comité de Salut Public en van de generaals was om den vijand te beletten ook maar een duimbreed Fransch grondgebied in bezit te krijgen.

Als gevolg daarvan wilde men den vijand aan alle grenzen met sterke krachten tegemoet treden, waardoor kordonopstellingen ontstonden met de inhaerente talrijke, verspreide garnizoenen.

Secundaire gevolgen waren: een oorlogvoering, waarin men nooit krachten kon concentreeren voor een behoorlijken slag, alsmede het weder opleven van den strijd om plaatsbezit (belegeringen).

Ten slotte miste de legerleiding de kracht om eenheid te brengen in de operatiën op alle fronten.

Ter illustreering het volgende:

a. In 1793 beschikte men over 200.000 man in de Zuidelijke Nederlanden; hiervan strenden er 43.000 bij Hondshoote in den slag van dien naam; de rest lag versnipperd in de vestingen langs de N. en N.O.grens.

b. JOURDAN trok slechts 43.000 man samen voor het ontzet van Maubeuge (1793), dat door 80.000 Oostenrijkers werd belegerd (slag bij Wattignies). Toch wilde men hem als een verrader brandmerken, omdat hij troepen aan de garnizoenen had onttrokken.

c. In 1794 zouden les armées du Nord et des Ardennes, samen 160.000 man, oprukken. Men vormde 3 groepen:

Rechts een groep van 60.000 man nabij Jeumont en Charleville, die — na bezettingen in Maubeuge en Avesnes te hebben gelegd — moest oprukken naar Bergen; *in het centrum* een defensieve groep van 24.000 man ter afsluiting van de dalen van Sambre en Oise; *links* een groep van 70.000 man, die in de richting van Ieperen en Doornik moest oprukken en het beleg moest slaan voor één van deze vestingen, teneinde den vijand de beschikking over de Schelde te ontnemen.

Een echt 18e eeuwsch plan! Geen krachtenconcentratie, geen hoofddoel (vernietiging van 's vijands leger), geen samenwerking en geen idee van „économie des forces”, noch van „activité vitesse”.

d. In 1796 ontwierp CARNOT (de theoreticus van zoeven) een plan. Er waren vier vijandelijke legers; tegenover elk hiervan deed hij een nagenoeg even sterk Fransch leger optreden, t.w.

het Sambre—Maasleger van JOURDAN (80.000 man),

het Rijn—Moezelleger van MOREAU (80.000 man),

het Alpenleger van KELLERMANN (20.000 man),

en het leger van Italië van NAPOLEON (60.000 man).

De eenige band tusschen de commandanten liep over Parijs, waar men den toestand niet kon overzien; de legers opereerden geheel onafhankelijk. Toch was het gemeenschappelijke einddoel Weenen, waarheen JOURDAN langs de Main, MOREAU door het Donaudal en BONAPARTE door Tirol moest oprukken.

Het resultaat van dit „plan” was, dat JOURDAN en MOREAU door Aartshertog KAREL afzonderlijk werden verslagen en tot W. van den Rijn moesten teruggaan, terwijl de Oostenrijkers daarna krachten vrij kregen om tegen de flank van NAPOLEON's leger in te zetten.

Dat de veldtocht van 1796 gunstig voor Frankrijk verliep, is dan ook uitsluitend te danken aan den ongebreidelden moed en het schitterende strategische inzicht van NAPOLEON. CARNOT had aan dit succes geen „schuld”.

Dat de Fransche revolutielegers, ondanks het bovenstaande, mooie successen hebben geboekt, moet niet worden toegeschreven aan het strategische inzicht hunner commandanten. Die successen zijn veeleer te danken aan de volgende vier factoren:

- a. de numerieke overmacht, dank zij de geweldige krachtsinspanning bij het recruteeren;
- b. de jeugd der generaals en als gevolg hun groote fysieke kracht [bij de armée du Nord was in 1794 PICHEGRU 33 jaar, zijn divisiecommandanten telden 28, 31 en 33 jaar; bij het Maas—Sambreleger was JOURDAN 32 jaar, zijn divisiecommandanten telden 32, 28, 30, 25, 31 en 41 jaar (KLÉBER)];
- c. den driedubbelen Vaubanschen vestinggordel, die den vijand ophield en den Franschen tijd verschafte om tegenmaatregelen te nemen;
- d. het optreden der tegenstanders, daar de bondgenooten nog minder samenwerkten en omdat hun strategisch inzicht eveneens op een 18e eeuwshoogen peil stond.

De samenwerking der verbonden was allerongelukkigst; de diplomatie bemoeide zich met de operatiën en het eigenbelang overheerschte.

In Juli 1793 was Valenciennes genomen; de weg naar Parijs lag open, omdat het Fransche leger verspreid lag in een kordonopstelling van de Sambre tot de zee. Doch de Engelschen stelden alleen belang in het bezit van Duinkerken en sloegen het beleg voor die plaats. De Oostenrijkers hadden evenwel andere belangen en weldra stonden de beide legers der „verbondenen” 150 km uit elkaar. Het gevolg was het Fransche succes bij Hondshoote.

In Mei 1794 schreef een Oostenrijksch generaal:

„Al onze generaals zijn er van doordrongen, dat er verraad schuilt in de wijze, waarop het Engelsche leger optreedt”.

YORK, de Engelsche bevelhebber, liet zich daarentegen als volgt uit tegenover zijn koning: „De Oostenrijkers zien neer op alles, wat niet tot hun leger behoort. Zij zijn altijd gereed om een blaam te werpen op Uwer Majesteit's troepen, terwijl — Dieu le sait — die troepen oneindig veel dapperder zijn dan de hunne ...”

De verhouding tusschen Oostenrijkers en Pruisen was al niets beter.

In 1794 trokken, na eenige operatiën in de Zuidelijke Nederlanden, de Oostenrijkers in N.O. richting naar Maastricht en Venlo terug (verbindingen), de Engelschen en Nederlanders naar Noordbrabant.

De geheele veldtocht van 1794—1795 geeft een zeer goeden kijk op de slechte samenwerking der Verbondenen en op de in die dagen geldende denkbeelden omtrent oorlogvoering.

Wij verwijzen naar het bekende werk van Generaal SABRON: De oorlog van 1794—95 op het gebied van de Republiek der Vereenigde Nederlanden.

Belangstellende lezers raden wij aan, teneinde een goeden blik te verkrijgen op de beteekenis van het veldheersgenie van NAPOLEON, om met dezen veldtocht dien van 1796—1797 in Italië te vergelijken. Laatstgenoemde oorlog wordt op zeer overzichtelijke en beknopte wijze weergegeven in deel I van Generaal CAMON's werk: „La guerre napoléonienne; Précis des Campagnes, Ie Deel.”

(Wordt vervolgd.)

De aanvulling van ons korps beroepsofficieren.¹⁾

DOOR

Jhr. J. TH. ALTING VON GEUSAU,

Luitenant-Kolonel der Artillerie.

Dat de aanvulling van ons korps beroepsofficieren (B.O.) ernstig in de war is, is een vrijwel algemeen erkend feit. Zulks bleek trouwens overduidelijk in 1930, toen aan 18 reserve-Officieren (R.O.) der infanterie en 7 R.O. der artillerie, bij wijze van noodmaatregel, de gelegenheid werd geopend om over te gaan naar het korps B.O.

Nog sterker trad de noodtoestand aan het licht, toen onlangs R.O. werden opgeroepen om 1 jaar dan wel 2 jaren bij de artillerie te komen dienen, omdat aldaar een dusdanig tekort aan luitenants was ontstaan, dat het gaande houden van den vredesdienst niet meer verzekerd was.

Toen in de jaren 1925—1929 de aanneming van cadetten voor de K.M.A. vrijwel geheel werd stopgezet, heeft het niet ontbroken aan waarschuwend stemmen, die daarvan een débacle in de aanvulling van ons korps B.O. voorzagen; echter werd naar die stemmen niet geluisterd en hetgeen toen werd voorspeld, is thans een feit geworden.

Langer klagen helpt ons echter niet uit de impasse. Het is thans zaak daden te stellen. Alvorens deze maatregelen echter te bespreken, moeten wij eerst de volgende vraag onder het oog zien: „Hoe komt het, dat de cadetten, die in de laatste jaren zijn aangenomen, niet op het peil staan, hetwelk noodig is?

Onze aanstaande B.O. moeten zijn flinke, degelijke, karaktervaste jongelieden, die het eindexamen H.B.S., Gymnasium of soortgelijke inrichting met zoodanig succes hebben volbracht, dat zij daarin een vaste basis vinden om zich op militair wetenschappelijk, technisch en sociaal gebied verder te ontwikkelen.

De officier in het hedendaagsche leger is in de eerste plaats een opleider en pas daarna een aanvoerder. Groote lagen van onze maatschappij gaan door zijn handen en dat juist op een leeftijd, dat op de karakters en de inzichten zoo'n geweldige invloed ten goede, maar ook ten kwade kan worden uitgeoefend. Is het dan uit een oogpunt van verhooging onzer volkskracht niet een primair belang om te zorgen, dat onze militaire opleiders prima-mannen zijn?

Is het een gezonde toestand bijvoorbeeld, dat, om maar het benoedigde aantal aanstaande B.O. te krijgen, men voor de artillerie, waar wiskunde toch een hoofdschotel vormt, jongelingen moet nemen, die op hun eindexamen voor de wiskunde-vakken niet of nauwelijks voldoende hebben gehaald?

¹⁾ Wij hebben in dit opstel alleen op het oog het korps B.O. hier te lande.

Wij werken deze zaak niet verder uit en volstaan met de mededeeling, dat het een algemeen gedeeld inzicht is, dat wij tegenwoordig niet de soort cadetten krijgen, die wij wenschen. Hoe komt dat, vroegen wij hierboven?

Deze zaak is n.o.m. zeer gemakkelijk te beantwoorden.

Zeer fout is het o.i. om dit te wijten aan de pacifistische neigingen van het menschdom en evenzeer achten wij het onjuist het gemelde verschijnsel toe te schrijven aan een mindere waardeering van het officiersambt. Eerder is het tegendeel waar, want meer dan vroeger wordt in onze hedendaagsche realistische maatschappij ingezien, dat het officiersambt er een is van hard werken en niet meer een van vrije middagen en mooie uniformen.

De groote fout zit o.i. echter in de reeds gesignaleerde jaren 1925—1929, toen dan weer eens cadetten, dan weer vaandrags, dan weer niemand tot adspirant B.O. werden toegelaten. De vaders, wier zonen neiging hadden om officier te worden, raadden dit zeer terecht aan die jongens af, want zij hadden niet de minste zekerheid, dat na het volbrengen van het eindexamen inderdaad de gelegenheid zou bestaan om B.O. te worden.

De finantieele zijde van het ambt heeft o.i. hier zeker ook geen invloed, want de militaire salarissen zijn tegenwoordig zeer voldoende en in overeenstemming met de salarissen der burgerambtenaren.

Gezien de economisch moeilijke tijden en de geweldige overproductie van studenten voor de vrije beroepen en voorts lettende op de groote voordeelen, die een vaste staatsbetrekking nog terecht in veler oog biedt, zou men verwachten, dat men tegenwoordig zeer veel toeloop voor de K.M.A. zou krijgen en dus een strenge selectie zou kunnen toepassen. Dat dit niet het geval is, is — wij herhalen het — n.o.m. uitsluitend toe te schrijven aan de onzekerheid, die de jaren 1925—1929 hebben gebracht.

Bij het Instituut der Koninklijke Nederlandsche Marine heeft die onzekerheid niet of althans in zeer geringe mate bestaan. Daar is de toeloop dan ook zeer bevredigend en dus eene goede selectie mogelijk.

Wij hebben deze aangelegenheid uitvoerig behandeld, in hoofdzaak om te waarschuwen voor eene herhaling van deze fout. Laten wij nu, nu wij de aanvulling van ons korps B.O. om zoo te zeggen opnieuw moeten opzetten, ons niet begeven in allerlei proefnemingen. Wij moeten nu komen met een wel omljnd stelsel, dat aan de vaders van leerlingen van H.B.S. of Gymnasium de zekerheid geeft, dat zij over eenige jaren hunne zonen voor een plaatsing aan de K.M.A. kunnen laten mededingen. Alleen dan zal weer voldoende toeloop verwacht kunnen worden.

Maar er is nog een merkwaardige omstandigheid, waarop de aandacht moet worden gevestigd. Gaan wij eens na de aantallen jongelieden, die in de laatste tien jaren langs de K.M.A. officier zijn geworden bij de artillerie en de infanterie (d.z. dus de jongelieden, die drie

jaren tevoren als cadet zijn aangenomen), dan geeft zulks het volgende staatje.¹⁾

Jaar	Infanterie	Artillerie
1920	7	7
1921	15	19
1922	11	13
1923	1	7
1924	4	10
1925	8	9
1926	2	6
1927	1	5
1928	1	3
1929	1	2
1930	0	0

Deze cijfers spreken boekdeelen. Terwijl men zelfs voor de benooidigde paarden een vaste remonte-modulus heeft vastgesteld, aangevende welk aantal paarden ieder jaar moet worden aangeschaft, om het benooidigde aantal op sterkte te houden, heeft men zulks voor het korps B.O. blijkbaar nooit gedaan. Waarop het aantal ieder jaar aangenomen cadetten berustte, is tot ons leedwezen niet bekend, doch met bovenstaande cijfers voor oogen is het moeilijk aan te nemen, dat die aantallen ergens anders op berustten dan op bezuinigingsgedachten.

En ook in dat opzicht moet voor de vaders eenige vastigheid bestaan, zullen zij hunne zonen toestemming geven om zich voor de militaire carrière voor te bereiden.

Het moet voor de betrokken bureaux, die over het aantal der benooidigde luitenants beschikken en die voorts wel op de hoogte zullen zijn van de statistische verloopcijfers, toch een klein kunstje zijn om het percentage vast te stellen, dat ieder jaar *ten minste* moet worden aangevuld.

Wij zullen het stelsel 1925—1929, waarvan het voornaamste kenmerk was de stelselloosheid, thans verder laten varen en de vraag trachten te beantwoorden, op welke wijze in de toekomst voor de aanvulling van ons korps B.O. zou kunnen worden gezorgd.

Wij zullen wijlen de Cadettenschool en wijlen den Hoofdeursus thans maar buiten beschouwing laten. Wij doen dat niet, omdat het voor ons vaststaat, dat deze opleidingsinrichtingen niet nuttig waren. Verre vandaar! Het heeft echter geen practisch nut om thans naar deze inrichtingen terug te verlangen. „*Ils ont bien mérité de la Patrie!*”

¹⁾ Dit staatje is maar bij benadering juist. Het is ontleend aan het Officiersboekje 1931 en bevat dus niet de officieren, die in die jaren reeds zijn uitgevallen om eenigerlei reden en evenmin de infanterie-officieren, die langs den Hoofdeursus officier zijn geworden. De cijfers hebben dan ook geen absolute, maar wel vergelijkende waarde.

Volgens de oude beproefde opleidingswijze dan, kwamen de jongelieden, na het eindexamen H.B.S. of Gymnasium volbracht te hebben, aan de K.M.A. als cadet, waartoe zij, indien er meer liefhebbers dan plaatsen waren, een vergelijkend, z.g. rangschikkingsonderzoek moesten afleggen.

Aan de K.M.A. begon dadelijk in het eerste jaar de gemengd theoretisch-practische wapensgewijze opleiding, gedurende welke de cadetten in den zomer van het eerste en tweede studiejaar respectievelijk als korporaal en sergeant bij hun wapen werden gedetacheerd voor het opdoen van ervaring met den troep. Dit stelsel had één nadeel en dat was, dat de jongelieden bij het officier worden practisch te weinig ervaring hadden om terstond als troepenofficier-opleider te kunnen worden tewerk gesteld. Dit bezwaar werd door Minister COLLN op de hem eigen afdoende wijze opgeheven door te bepalen dat pas benoemde officieren in hun eerste luitenantsjaar boven de sterkte zouden worden gevoerd. Deze bepaling had nog een enorm voordeel. Het is n.l. een bekend feit, dat alle oudere officieren nog dikwijls spreken over: „mijn eerste kapitein”. Het is vaak een factor van blijvende waarde voor de betrokkenen geweest, of zij hun eerste luitenantsjaar dienden onder een flinken, ijverigen kapitein, dan wel onder een titularis, die „het wel geloofde”. Door de bepaling van Minister COLLN was men in staat de nieuw benoemde beroepsluitens steeds onder een flinken kapitein te plaatsen, ook al was er bij diens compagnie of batterij nu niet direct een vacature. Het is ons niet onbekend, dat door tekort aan officieren van deze goede bepaling in sommige gevallen niet veel terecht kwam, doch dat doet aan hare deugdelijkheid ten slotte niet af.

Volgens het bovenstaande stelsel hebben wij lange jaren onze B.O. gekregen en het zal geen tegenspraak ontmoeten, wanneer wij verklaren, dat het aldus verkregen Nederlandsche Korps B.O. er zijn mocht en in geen enkel opzicht achterstond bij, ja veelal uitmuntte boven de korpsen B.O. in het buitenland.

Waarom men, vooral weer in het noodlottige tijdvak 1925—1929 dit stelsel is gaan ondergraven, waarom men in deze materie allerlei proeven is gaan nemen, is aan mij — en aan velen met mij — steeds onduidelijk geweest. Steekhoudende grieven zijn tegen het stelsel niet aan te voeren.

Bezien wij enkele van die grieven.

a. De jongelieden moeten op te jeugdigen leeftijd (\pm 18 jaren) een beroepskeuze maken. Hoe nu? Wat doen kinderen van 12 jaren, die naar Gymnasium of H.B.S. gaan in feite anders? Wat doet een Lyceïst, die na de tweede klasse kiest voor H.B.S.-richting of Gymnasium?

Wat doet ten slotte anders iedere jongeling, die eindexamen heeft gedaan en die naar een universiteit gaat, bij de post gaat, naar een bank gaat, enz., enz.?

Neen, dit argument houdt geen steek, heelemaal niet!

b. Er komt een afscheiding tusschen B.O. en R.O.

Dit argument heeft voor ons altijd de bekoring van het „mistige” gehad. Geen der argumenteerdere is er ooit in geslaagd om dit argument in zuiver begrijpelijke Nederlandsche taal om te zetten.

Of vreest men, dat de B.O. een kaste zullen gaan vormen, die minachtend neerziet op de R.O.? Het is in onze Nederlandsche maatschappij doodeenvoudig belachelijk om zoo iets te denken.

Wellicht zullen er nog wel enkele vermeende grieven te vinden zijn, doch de facto was iedereen tevreden met de resultaten van de Academieopleiding en wij gelooven niet ver mis te tasten, indien wij het volmaakt onverdiende discrediet van de K.M.A.-opleiding schrijven op rekening van het onzalige voortbrengsel van eenige leeraren dier inrichting, die in een bui van hyper-democratie al het bestaande veroordeelden en voorts enkele inderdaad bestaande grieven tegen de uitvoering van het stelsel (niet tegen het stelsel zelve) zoodanig opbliezen, dat in breede, niet deskundige kringen de geheele vormingswijze onzer B.O. in discrediet kwam.

Die heeren hebben wel noodlottig destructief werk verricht, waarvan zij wel spijt zullen hebben. Men heeft toen allerlei nieuwe systemen uitgedacht, die alle neerkwamen op meer verband tusschen de opleidingen van de B.O. en de R.O.

De voornaamste specimen daarvan zijn de volgende stelsels:

A. De aspirant-B.O. gaan na hun eindexamen H.B.S. of Gymnasium eerst een jaar naar een school voor R.O., ontvangen aldaar tegelijk met de aspirant-R.O. het eerste jaar een uitsluitend practische opleiding, waarbij zij het tot sergeant brengen en komen daarna nog twee jaren aan de K.M.A. voor de theoretische opleiding.

Dit systeem heeft maar zeer kort bestaan, want de resultaten ervan waren meer dan droevig, hetgeen te verwachten was.

Vooreerst de zoo geroemde gezamenlijke opleiding met de aspirant-R.O. Deze bracht niets dan ellende voort. De jeugdige cadetten leefden een jaar tezamen met jongelieden, die niet zelden vijf en meer jaren ouder waren, die reeds veelal eenige zeer vrijgevochten studentenjaren achter den rug hadden en die in vele gevallen deze militaire opleiding als een zeer onaangenaam intermezzo beschouwden, dat zij zoo plezierig mogelijk en met zoo weinig mogelijk moeite wenschten door te brengen. Is het te verwonderen, dat de jeugdige cadetten zich juist bij deze broeders aansloten? Dat staat immers „groot”!

Het resultaat, aldus vernamen wij van verschillende K.M.A.-leeraren, was, dat men in de volgende twee theoretische jaren de allergrootste moeite had, deze uit den band gesprongen knapen ten eerste weer onder de gezonde militaire tucht te krijgen en ten tweede hen na een jaar exerceeren, paardrijden, sportbeoefening e.a. practische vakken, in ieder geval na een jaar van weinig studeeren, weer aan den arbeid te

krijgen met den ijver, die noodig is om de veel omvattende militaire wetenschap in twee jaren te kunnen verwerken.

Zoo gaf de samen-opleiding met de R.O. geen voordeelen voor deze categorie en ongelooftelijke nadeelen voor de aspirant-B.O. Verschillende K.M.A.-leeraren verklaarden ons, dat de enkele jaarklassen, aldus opgeleid, de slechtste waren, die zij hadden medegemaakt en, zijn wij goed ingelicht, dan is, voor wat de cadetten van het Indisch leger betreft, aan deze opleidingswijze door middel van een soort ultimatum van het Departement van Koloniën een einde gemaakt.

Maar deze resultaten waren toch voor iederen onderwijsman te verwachten. Het is toch uit een onderwijs-oogpunt een „draak” om een jongeling voor een vak eerst practisch op te leiden en dan pas theoretisch. Men doet het omgekeerde of laat theorie en practijk hand aan hand gaan. Als men voorts een jongmensch plotseling een jaar uit de studie haalt om hem daarna weer twee jaren hard te laten studeeren, dan kan men van te voren nagaan, dat die twee jaren studie de grootste moeite zullen kosten. Bovendien zal na die twee jaren studeeren, waarbij voor practijk weinig tijd is, de practische geschiktheid bij het officier-worden wel niet groot geweest zijn.

Wij kunnen onze meening over stelsel *A* resumeeren, door te zeggen: „In de practijk gewogen en te licht bevonden.” Had men echter toenmaals naar de onderwijsmannen geluisterd, dan had deze pijnlijke beproeving achterwege kunnen blijven.

B. De jongelieden, die B.O. willen worden, gaan als vrijwilliger bij het reserve-kader naar een der scholen voor R.O. en ontvangen daar in het eerste jaar de gewone opleiding tot vaandrig (kornet). Pas na dat jaar beslissen zij of zij B.O. willen worden of niet. Het spreekt vanzelf, dat in dit systeem de jongeling met het gaan naar de school voor R.O. niet behoeft te wachten tot den dienstplichtigen leeftijd, maar zulks kan doen terstond na zijn eindexamen. Het verschil met het stelsel sub *A* is, dat de jongelieden thans in het eerste jaar reservist zijn en in stelsel *A* cadet. Hieruit volgt eenerzijds, dat de reservist, die bij nader inzien geen zin heeft om B.O. te worden, verder kan dienen als R.O., terwijl omgekeerd de reservist, die, normaal als reservist opgekomen, bij nader inzien wel behagen schept in de beroeps-carrière, zich alsnog daarvoor kan opgeven. Dit laatste heeft als voordeel, dat men lieden krijgt, die met meer kennis van zaken hun beroepskeuze hebben gedaan, doch als nadeelen, dat men oudere tweede-luitenants krijgt en voorts dat men den weg tot B.O. opent voor lieden, die wellicht reeds in velerlei ambachten mislukt zijn, misschien in verband daarmee reeds eenige jaren uitstel voor eerste oefening als aspirant-R.O. hebben gehad en dan eindelijk, om toch wat te worden, maar B.O. worden. Bij stelsel *C* komen wij hierop nog nader terug.

Stelsel *B* kan na het eerste jaar op twee verschillende wijzen worden voortgezet:

B 1. De jongelingen blijven na dat jaar sergeant en volgen twee

jaren een gewone theoretische opleiding aan de K.M.A. als internaat.

B 2. De jongelingen worden na het eerste jaar vaandrig (kornet) en studeeren daarna nog twee jaren aan de K.M.A. als externaat.

Al wie maar eenigszins met militaire onderwijs-aangelegenheden vertrouwd is en weet, dat iedere militaire student aan het Rijk een belangrijke som kost, zoodat afstudeeren in den gestelden tijd van twee jaren van het grootste gewicht is, zal met ons stelsel *B 2* verre achterstellen bij stelsel *B 1*. Zulks temeer, indien men bedenkt van hoeveel belang het is, dat onze B.O., die eenmaal gehoorzaamheid zullen moeten vorderen, deze gehoorzaamheid in hun jeugd eerst grondig leeren beoefenen en dat kan alleen aan de K.M.A. als internaat.

Wij hebben in de beschrijving van stelsel *B* de daaraan inherente nadeelen reeds aangestipt en moeten, van onderwijs-standpunt beschouwd, daar nog bijvoegen, alle nadeelen, die ook aan stelsel *A* kleefden, zoodat het niet zal verwonderen, dat wij voor ons stelsel *B* onaanvaardbaar achten.

Stelsel *B* heeft met stelsel *A* het voordeel gemeen, dat de jongeling, die van zijn prille jeugd af neiging heeft om officier te worden, daaraan regelmatig kan voortwerken. Het is dus voor de vaders een vast systeem, dat voor hun zonen een toekomst opent; zij zullen dus geen bezwaar behoeven te maken om hun jongens dien weg te laten bewandelen.

C. Men recruteert de B.O. uitsluitend uit de R.O., hetzij onmiddellijk in aansluiting aan de benoeming tot Res. tweede-luitenant, hetzij door het stellen van leeftijdsgrenzen ook nog uit Res. tweede-luitenants, die reeds enkele jaren R.O. zijn. De aspirant-B.O. volgen daarna nog een tweejarige applicatie-cursus aan de K.M.A. (externaat). Dit stelsel heeft als eenige voordeel, dat men kans heeft om B.O. te krijgen, die op ouderen leeftijd (± 20 jaren) hun beroepskeuze hebben gedaan, nadat zij reeds eenig inzicht in hun a.s beroep hebben gekregen.

Daartegenover staan echter enorme nadeelen.

1e. Vele jongelieden doen op 18 en 19 jaren eindexamen en moeten dus nog een jaar, soms zelfs twee jaren, ambteloos en vooral werkeloos rondloopen eer zij hun opleiding kunnen beginnen. Zij hebben al dien tijd volledig op den zak van „Papa” geleefd en voorts het werken grondig afgeleerd. Laat men hen eerder toe tot een verbintenis bij het reserve-kader, dan vervalt men automatisch in stelsel *B 2*.

2e. Oudere jongelieden, die al van alles hebben geprobeerd, maar overal mislukt zijn, komen eindelijk, soms op hun 22e of 23e jaar op de school voor R.O. en krijgen dan kans om B.O. te worden. Het wil ons voorkomen, dat dit niet de meest geschikte elementen zijn, waaruit wij onze B.O., die blijkens den aanvang van ons opstel aan zoo hooge eischen moeten voldoen, moeten recruteeren. Veeleer moeten wij enthousiaste jongelieden hebben, die reeds sinds lange jaren het vaste denkbeeld hebben om B.O. te willen worden en die al dien tijd doelbewust op dat eindresultaat zijn aangemarcheerd. Weifelaars en lieden

van 12 ambachten en 13 ongelukken kunnen wij in het korps B.O. niet gebruiken. Juist in ons vak is een groote dosis van idealismé onmisbaar om met opgewektheid den naar buiten vaak zoo weinig gewaardeerden dienst te kunnen vervullen. Bedenken wij hierbij ook nog, dat het voor vele vaders een groot onderscheid maakt of zij hunne zonen tot den 17 à 18 jarigen, dan wel tot den 20 jarigen leeftijd (en soms hooger) geheel ten hunnen laste hebben.

Uit den aard der zaak kleven aan stelsel *C* in verhoogde mate de onderwijs-nadeelen, die bij de stelsels *A* en *B* naar voren zijn gebracht.

De lezer, die onze beschouwingen met aandacht heeft gevolgd, zal wel niet twijfelen, dat onze eindconclusie is, dat wij aan de oude K.M.A.-opleiding verre en verre de voorkeur geven. Onze grijze „Enrieus” heeft ons al meer dan honderd jaren een te goeder naam en faam bekend staand officierskorps geschonken. Laat ons, zonder blind te zijn voor het vele goede van den nieuwen tijd, uit hervormingszucht het oude toch niet over boord gooien, zoolang er niet iets nieuws, dat beter is, voor in de plaats kan worden gegeven.

Zonder te willen beweren, dat onze K.M.A.-opleiding volmaakt is, levert deze toch de beste vruchten op. Het aangeven in hoeverre die opleiding reeds thans enkele wijzigingen behoeft, valt buiten het kader van dit opstel. Alvorens te eindigen, meenen wij goed te doen, nog voor het volgende de aandacht te vragen.

Wij Nederlanders houden van gemiddelden, halve minima, iedereen tevreden stellen, ménager la chèvre et le chou e.o. en in dit verband hoorden wij reeds verklaarde voorstanders van de K.M.A.-opleiding zeggen: „Laten wij nu ook nog ieder jaar eenige plaatsen voor R.O. openhouden.” Neen, laten wij dat nu niet doen! Wij doen er blijkens het vorenstaande n.o.m. het leger geen dienst mede, maar ook niet de betrokkenen. Dergelijke jongelieden worden op zoodanigen leeftijd B.O., dat zij in de concurrentie met de gewezen cadetten voor de hogere rangen onherroepelijk het onderspit delven. Dit feit zal niet nalaten op de dienstvervulling van deze categorie B.O. een nadeeligen invloed te oefenen.

Dus geen compromis, maar uitsluitend de oude, beproefde K.M.A.-opleiding, met ieder jaar vaste aantallen plaatsen. Wanneer dat eenmaal vaststaat, zullen de vaders met belangstelling zien, dat hunne zonen reeds op jeugdigen leeftijd neiging vertoonen om B.O. te worden en zal de toeloop tot de K.M.A. stijgen en daarmee weer een behoorlijke selectie mogelijk worden. Bedenken wij hierbij ook nog, dat een jongeling, die na zijn eindexamen H.B.S. zakt voor de K.M.A., nog niets verloren heeft, terwijl een jongeling, die reeds een jaar aan een school voor R.O. is geweest en dan niet wordt aangenomen voor de K.M.A., in stelsel *B* één jaar, in stelsel *C* soms twee of drie jaren kwijt is.

Cafard.

DOOR

H. C. ROUFFAER,

Luitenant-Kolonel der Infanterie.

In zeer vele oorlogsboeken leest men over de *Cafard*. Eene verklaring vond ik, na vele oorlogsboeken gelezen te hebben, in „*Ceux qui vivent*” van JEAN MAROT.

MAROT schrijft op blz. 60 :

„Si la guerre occupe le corps jusqu'à l'exténuer, elle laisse l'esprit vide et des loisirs. Brisant les entraves des affections légitimes, elle libère l'imagination. Nous arrachant aux réalités qui nous étaient chères, elle ouvre nos coeurs aux regrets, aux mélancholies et déploie les ailes du rêve. A qui ouvrir le trésor de nos émotions et de nos désirs? Les camarades sont comme nous, fermés et taciturnes. Un ami? ... Où le trouver? Par pudeur ou égoïsme, on ne se lie pas jusqu'aux confidences; on n'échange rien d'intime. On s'habitue à concentrer en soi ses émotions; on ne sait plus les exprimer. Faute de trouver, dans la vie extérieure, d'autre élément moral que l'austère conscience du devoir, l'âme se replie sur soi et la vie intérieure s'accroît, s'enrichit jusqu'à la pléthore. *Alors on a le Cafard.*

Selon le degré de spiritualité, cela va de l'abrutisme à la mélancholie; selon l'élégance du ton, on parle de spleen, de nostalgie, de „noir” ou de vague de l'âme; on dit „je m'ennuie” ou „je m'emm...”. L'état est le même: c'est l'impression du déséquilibre entre la vie intérieure exubérante et la réalité mesquine.

L'absence d'un but personnel, d'un intérêt, d'une oeuvre exigeante, le romanesque conservé de nos vingt ans, l'atmosphère de risque et d'aventure que nous respirons, tout conspire à nous dégoutter de la vie quotidienne, à faire miroiter à nos yeux le mirage enchanteur des félicités rêvées. Par dessus les lois, les usages, les murailles — et les moulins, on jette un regard avide vers les espaces interdits.

La sensualité, muselée par la fatigue, engourdie par l'abstinence forcée, brusquement surgit, crispe les nerfs, mord la peau, réveille, ce farouche désir que l'homme a de la femme.

Dans le relâchement général des règles, où chercher l'appui? La pudeur, ce respect de soi et des autres, a sombré avec les convenances et les moeurs, avec tout ce que fondait la vie sociale. La guerre, ayant détruit toutes les lois, n'édifie rien sur les ruines. Elle efface le souvenir de la vie décente, le pli des disciplines, la trace des enseignements honnêtes. Elle livre les consciences affaiblis aux hasards des courants mauvais, comme les énérvés de jadis qu'on lançait sur les radeaux, au fil des rivières.

A quelles rives iront-elles échouer? Au bord de prés embaumés de fleurs, ou sur quelque cloaque infect?"

Het onderkennen van dien zielstoestand is voor ons officieren van het grootste belang, daar hij in *alle* legers veelvuldig is voorgekomen tijdens den grooten oorlog. Wanneer deze zielstoestand niet onderkend wordt, worden de lijdens — uit onbekendheid van den straffer — dus verkeerd beoordeeld en derhalve te zwaar gestraft.

Wanneer de Cafard massaal optreedt, moet natuurlijk uit oorlogsnoodzaak met de krachtigste middelen opgetreden worden.

De enkele lijdens aan de Cafard moeten door de Chefs tijdig uit den troep verwijderd worden, opdat ze den geest van hunne kameraden niet kunnen infecteeren. Om dezen toestand te onderkennen, is het dus noodzakelijk, dat de Sectie-Commandanten en Compagnies-Commandanten op gevaarlijke oogenblikken aanhoudend in geestelijk contact blijven met hunne manschappen, opdat deze — geheel overgelaten aan zichzelf — er voor behoed worden, dat het gevoel het verstandelijke van hunne gedachten gaat overheerschen en derhalve hallucinaties optreden.

Waar blijven die gedachten? MAROT vraagt „zoeken zij de geurige weiden op of het stinkend riool?"

Er blijkt hieruit, dat de Cafard zoowel manisch als depressief kan zijn, d.w.z. de geestestoestand kan dus zijn: een toestand van overdreven optimisme, zich uitende in roekeloosheid en opofferende daden, of wel brute onverschilligheid, opstandigheid, doffe berusting.

De troepenleider zal dus zijn troep op gevaarlijke oogenblikken moeten kunnen stimuleeren.

LEBON zegt: „*L'amour de la patrie* forme le véritable ciment social capable de maintenir la puissance d'un peuple".

Deze waarheid wordt helaas door een groot deel van ons volk niet juist begrepen. De illusie — internationalisme — wordt door volksmisleiders als een oogenblikkelijk te verkrijgen werkelijkheid voorgesteld. We hebben hier waarschijnlijk te doen met de ziekelijk-optimistische uiting van de Cafard.

Frankrijk heeft in 1917 in CLÉMENCEAU en PÉTAIN de heelmesters van de toen heerschende Cafard gevonden.

De leiders in Duitschland hebben de Cafard niet bijtijds onderkend, althans niet meester kunnen worden en hebben gefaald in psychologischen zin, zoodat LEBON terecht kon zeggen „Duitschland heeft den oorlog psychologisch verloren". De z.g. dolkstoot is niets anders dan gebrek aan psychologischen zin bij de leiders, die vreemd zijn gebleven van de volksziel, waardoor het volk slachtoffer is geworden van de Cafard.

Dreigt de Cafard ook in ons land?

Worden de gedachten van vele landgenooten niet geleid in de richting van een ziekelijk *défaitisme*?

Is het geen Cafard-gedachte, te meenen, dat, wanneer ons land het voorbeeld geeft te ontwapenen, andere landen zullen volgen?

Is het „Wij kunnen 't toch niet” geen minderwaardigheids-idee — dus ziekelijk?

Is misschien de Jan Saliegeest, de lauwe onverschilligheid een teeken van de naderende Cafard?

De socialist VAN DER VELDE is tegen nationale ontwapening; zijn Nederlandsche collega vergiftigt de ideeën van zeer vele Nederlanders op onwaardige wijze inzake de nationale ontwapening en maakt hierdoor de massa rijp voor de Cafard.

Lijkt het gezegde van den voorzitter van het S.D.A.P.-Congres te Amsterdam: „De arbeiders brengen graag hun offer voor de losmaking van Indië” niet op de ziekelijke, optimistische uiting van de Cafard? Of moet het massa-psychologische trucje, streeling van de ijdelheid der massa, de individueel-psychologische waarheid verbloemen? Het wordt tijd, dat er spoedig een heelmeeester in ons land wordt gevonden, die in staat zal zijn ons te behoeden voor de dreigende *Cafard*.

Reorganisatie bij het wapen der Infanterie.

DOOR

D. BROUWER,

Kapitein der Infanterie.

„Het is o.i. noodzakelijk, dat de gelegenheid, om met oorlogssterke eenheden — en zoo mogelijk oorlogsverbanden — te oefenen, aanmerkelijk grooter moet worden. De legerorganisatie zal men daarop moeten instellen; dan worden de ondercommandanten gewend om te commandeeren en zij leeren daardoor de moeilijkheden kennen.

„Wij gelooven, dat de thans geldende legerorganisatie voor een groot deel de oorzaak is van de fouten, die gemaakt zijn.” ...

Algemeen Handelsblad, 27 September 1930.

Manoeuvre-verslag.

De veelvuldige critiek, binnen en buiten het leger uitgeoefend op de opleiding en de oefeningen bij en de paraatheid van het wapen der infanterie, bewijst, dat de organisatie van dat wapen niet zoo is, zooals ze moest zijn.

Met onderstaande beschouwingen is een poging gewaagd, een organisatie aan te geven, waarin betere opleidings- en oefeningsvoorwaarden voor ons hoofdwapen kunnen worden verkregen.

Bij deze beschouwingen, die een wellicht radicaal te noemen reorganisatie beoogen, is uitgegaan van de gedachte, dat de oorlogsorganisatie ongewijzigd blijft, het contingent, de laatste jaren toegedacht aan de infanterie, geen verandering ondergaat en men inzake het beroepskadervraagstuk niet tot groote hervormingen behoeft over te gaan.

Echter is bij de gedachte reorganisatie het vooroefeningsinstituut weg gedacht. Dit is een vrijheid, die steller dezès zich niet zonder nadere toelichting mag veroorloven, wil hij althans niet het gevaar loopen, niet „au serieux” genomen te worden.

Het vooroefeningsinstituut is door de politiek in het leger gebracht. Het invoeren van dat oefenstelsel was één der politieke middelen, om in 1922 aan den drang tot vermindering van de personeele lasten tegemoet te komen.

Naar de feiten gezien, voldoet dit instituut niet, en theoretisch beschouwd, kan dit instituut, als organisatie *naast* de gewone opleidingsorganisatie, niet voldoen.

Wanneer in een organisatie twee verschillende opleidingssystemen, die hetzelfde einddoel hebben, naast elkaar worden toegepast, moet het eene systeem ten koste van het andere gaan.

Men schaffe dus af, òf de thans als normaal geldende opleiding, òf het vooroefeningsinstituut. Het eerste is niet, het laatste is wel mogelijk.

Bij deze gedachte wordt de politiek niet weggedoezeld. Integendeel, deze wordt volkomen gewaardeerd, doch als beginsel- en niet als gelegenheidspolitiek.

De politiek, gesteld naar beginselen — en ook niet gebouwd op een „legerafbraakgeest” — behoeft den eisch, om vermindering van personeele lasten te verkrijgen, niet los te laten. Men moet aan dien eisch zooveel mogelijk tegemoet komen, doch dan niet door het handhaven van bovenbedoelde twee, naast elkaar staande, opleidingssystemen, doch door het invoeren van een opleidingssysteem buiten het leger (verhoging van de lichamelijke ontwikkeling van ons volk), waarop in het leger kan worden voortgebouwd.

Nu de vredesorganisatie in belangrijke mate afwijkt van de oorlogsorganisatie, zoodanig, dat voor de helft der 48 bij mobilisatie te vormen regimenten infanterie slechts kernen — „kop-kernen” — aanwezig zijn in de 24 regimenten der vredesorganisatie, ontbreekt elk logisch verband tusschen beide organisatiën. Het zou dan ook alleen een ondoelmatige handhaving van traditie zijn, de bovengenoemde 24 regimenten infanterie te behouden, indien, zooals blijkt, onvoldoende opleidings- en oefeningsvoorwaarden met de bestaande vredesorganisatie kunnen worden verkregen.

De vredesorganisatie moet in de eerste plaats een goed opleidings-systeem mogelijk maken.

Buiten beschouwing latende den inhoud van dit systeem (die moet worden neergelegd in een degelijk opleidings- en oefenvoorschrift, waarbij te denken is aan den arbeid van den Kapitein VELDMELJER en van anderen wellicht), wordt volstaan met te zeggen, dat een dergelijk systeem slechts mogelijk is door een goede encadreering van de oefeneenheden met beroepskader en door die eenheden uit oorlogsformaties te doen bestaan.

Opleiden beteekent onderwijzen. Doch ons militaire opleidingssysteem kan niet vergeleken worden met dat eener gewone school. Onze opleidingsschool is een vakschool, waarbij dus noodig zijn degelijke vakonderwijzers en praktische toepassing van het geleerde.

Juist omdat in een korten tijd een uitgebreide oefenstof moet worden onderwezen, is, meer dan vroeger (toenmaals minder oefenstof en langere eerste-oefentijd), goed geschoold beroepskader noodig. Maar het degelijke onderwijs, dat van dit kader gevergd moet worden, wordt slechts theorie, als het geleerde niet voldoende praktisch kan worden toegepast.

Toen vóór 1922 (vóór 1914) de „vredescompagnie” „oorlogscompagnie” werd, de kern van beide compagnieën dezelfde was en uit beroepskader bestond, kon het brengen van een betrekkelijk klein aantal manschappen in de „vredescompagnie”, in verband met de opleiding dier manschappen, eerder een voor- dan een nadeel worden genoemd. Bij herhalingsoefeningen was gelegenheid om het beroepskader, dat

uit den aard der zaak groote routine had om met troepeneenheden om te gaan, met grootere troepensterkten te doen oefenen.

Thans staat de zaak echter geheel anders. De te mobiliseeren kleine eenheden tot en met het bataljon worden nagenoeg geheel met verlofskader geëncadreerd. Waar vroeger het verband tusschen troep en commandant en tusschen commandanten onderling door het kunnen en kennen van het beroepskader en door het „vredesorganisatie = oorlogsorganisatie” automatisch bestond, moet thans dit verband langs systematischen weg worden aangebracht, waardoor dit „verband brengen” een belangrijk gedeelte van het opleidingssysteem moet uitmaken.

Men kan niet volstaan met dit „verband brengen” slechts toe te passen gedurende de vervolg- of de herhalingsoefeningen (waarbij zulks thans, door de geringe troepensterkten en de groote quantiteit verlofskader, ook nog slechts zeer matig tot zijn recht komt). Ook de eerste-oefentijd moet daarvoor meer dan thans worden benut. De soldaat en het aspirant-kaderlid moeten van meet af aan wennen in die eenheden die, in verhoudingen en getalsterkten, zooveel mogelijk overeenkomen met de oorlogseenheden. De tirailleur-, de mitrailleur- en de mortiercompagnieën, alsmede de Vbd.An. uit de oorlogsorganisatie moeten de oefeneenheden vormen in de vredesorganisatie. Aangezien ook gedurende den eerste-oefentijd oefeningen in samenwerking tusschen verschillende onderdeelen moeten worden gehouden en een methodische overgang van vredes- tot oorlogsorganisatie gewenscht is, moeten de bovengenoemde oefeneenheden worden samengevoegd in bataljons en regimenten op overeenkomstige wijze als in de oorlogsorganisatie..

Door het groote verschil, dat tusschen het aantal opleidingseenheden en het aantal oorlogseenheden bestaat (we hebben thans 24×3 compagnieën in de vredesorganisatie tegen $48 \times 13 + 24 \times 6$ in de oorlogsorganisatie) en door het ontbreken van een methodischen overgang van de vredes- tot de oorlogsorganisatie, is het onmogelijk, commandanten van oefeneenheden te belasten met de mobilisatievoorbereiding van oorlogseenheden. Een mobilisatiebureau is in de tegenwoordige verhoudingen een noodzakelijkheid geworden.

Bovendien vereischen èn de opleiding in den troep, èn de mobilisatievoorbereiding een dusdanige zorg — doordat zij beide omvangrijker en ingewikkelder zijn geworden —, dat zij niet onder de directe leiding van één persoon kunnen worden vereenigd. In de onlangs tot stand gekomen reorganisatie is, m.i. zeer terecht, een hoofdofficier aan het hoofd van het mobilisatiebureau gesteld en is daardoor, meer dan voorheen, scheiding tusschen opleiding en mobilisatievoorbereiding gebracht.

Worden sterkere oefeneenheden gevormd — waaromtrent hierboven de wenschelijkheid werd uitgesproken — dan wordt de opleidingstaak der beroepsofficieren in den troep ontegenzeggelijk verzwaaard en is een verdere scheiding tusschen opleiding en mobilisatievoorbereiding nog meer dan thans noodzakelijk. Door het concentreeren van eenige mobili-

satiebureaux onder de leiding van één persoon, die zich geheel aan de mobilisatievoorbereiding moet kunnen wijden, wordt bovenbedoelde scheiding verder doorgetrokken.

Aan deze concentratie is het voordeel verbonden — en dit geldt m.i. ook voor bestaande verhoudingen — dat het hoofd van de gezamenlijke bureaux, meer dan het hoofd van het bestaande regimentsmobilisatiebureau, door het maken van critische vergelijkingen, gelegenheid heeft verbeteringen in de mobilisatievoorbereiding aan te brengen of voor te stellen.

De voortgezette opleiding der reserve-officieren heeft een dusdanigen omvang aangenomen, dat zij niet meer gekoppeld kan worden aan de opleiding van den troep.

Reeds nu worden vele cursussen gehouden niet binnen het thans bestaande regimentsverband, doch brigades- of divisiesgewijze. Het personeel, dat onderwijs aan die cursussen moet geven, wordt, tot schade van de continuïteit in de opleiding van den troep, aan den troep onttrokken. Tijd van voorbereiding voor de leeraarstaak is er nagenoeg niet te vinden, terwijl bij het beschikbaar stellen van officierskader voor die cursussen rekening moet worden gehouden met de misbaarheid dier officieren in hunne gewone betrekkingen. Het een en ander komt niet ten goede aan de toch reeds moeilijke taak, om aan intellectueel geschoolde — en dus critische — leerlingen in korten tijd een groote dosis militaire wetenschap toe te dienen.

Hoe eerder de voortgezette opleiding der reserve-officieren in cursussen gescheiden wordt van de troepenopleiding, hoe beter.

Gedurende den eerste-oefentijd behoeven geen oefeningen te worden gehouden in grootere verbanden dan dat van het bataljon. Bij de herhalingsoefeningen moeten echter ook oefeningen worden gehouden in regiments-, in divisie- en z.m. in divisiegroepsverband. Het oefenen in dergelijke verbanden met schimmen van oorlogsonderdeelen heeft weinig waarde. Men houde daarom de herhalingsoefeningen met de werkelijke oorlogsonderdeelen, zooveel mogelijk op oorlogsterkte.

Na bovenstaande beschouwingen volgt hieronder het algemeen denkbeeld van de reorganisatie, zooals steller dezès zich die denkt.

Achtereenvolgens zullen worden besproken:

- a. de oefeneenheden;
- b. de mobilisatievoorbereiding;
- c. de voortgezette opleiding der reserve-officieren;
- d. de herhalingsoefeningen.

Ad.a.

Per bestaande vredesdivisie wordt gevormd een opleidingsregiment, in eenheden georganiseerd als een oorlogsregiment zonder batterij 6

veld. (omdat, zooals bekend, het personeel, bestemd voor de batterij 6 veld, bij de artillerie wordt opgeleid).

De encadreering van dit regiment is aangegeven in bijlage I.

Betreffende die encadreering wordt het volgende opgemerkt.

Den toestand, de Regimentsecommandant is Kolonel, kenden we reeds vóór de organisatie 1913. Zoowel de Kolonel R.C. als de Luit.-Kolonels B.C., zullen als troepencommandant belangrijker functies bekleeden dan in de huidige organisatie..

De Compagniescommandant heeft den rang van Majoor. Zooals uit de bijlage I moge blijken, is hier echter geen sprake van een weder invoering van een dubbelrang, met de nadeelen hieraan verbonden.

De degradatie van een Majoor tot C.C. is schijnbaar. Die schijn moet en kan overleefd worden, nu deze rang, althans bij het opleidingsregiment, niet meer als dubbelrang is gedacht.

Per tirailleur- en per mitrailleurcompagnie is naast den Majoor C.C. een Kapitein geplaatst. Deze officier moet in het bijzonder belast worden met de opleiding van het dienstplichtig kader bij de compagnie. Hoewel dit kader in groeps- (stuks-) verband dienst doet, kan met het aanwijzen van een officier, die de opleiding van het kader tot speciale taak heeft, de noodige eenheid in die opleiding worden verkregen.

In verband met de beschikbare sterkte aan beroepskader kon bij de encadreering van het regiment niet geheel die van het oorlogsregiment worden gevolgd. Noodig is zulks ook niet, daar een gedeelte van het kader, voorkomende in de oorlogsorganisatie, bij de opleiding geen voldoende taak kan vinden. Teneinde een zoo goed mogelijke opleiding te verzekeren, zijn echter bij de Vbd. An. en de oefencompagnieën eenige kaderleden, die buiten groeps- of sectieverband staan, ingedeeld. Zoo zijn in de organisatie van een tirailleur- en van een mitrailleurcompagnie opgenomen 3 sergeanten-majoor-instructeur, die zoowel als Sectiecommandant en als Groepscommandant en 2 sergeanten, die als Groepscommandant kunnen invallen (of met bijzondere diensten, als theoretische vorming van de kader-adspiranten, kunnen worden belast).

In bijlage II is een overzicht gegeven van de oefensterkten, die elk der onderdeelen zal hebben. Dit sterkteoverzicht is opgemaakt aan de hand van de indeelingsbeschikking 1931.

Zelfs na aftrek van 10 % (1), wegens het niet opkomen van dienstplichtigen (uitstel en andere redenen), is de oefensterkte belangrijk grooter dan de oorlogsterkte.

1) Deze aftrek van 10 % is geschat.

Volgens den staat van verloopcijfers, vermeld op blz. 30 van „De Dienstplichtwet, enz.”, door A. J. GROUSTRAS en P. W. OOSTERHOFF, bedraagt na 1 jaar het verloop 12 % van de *indeelingssterkte*. De praktijk doet echter zien, dat het verloop belangrijk grooter is. Na de lezing van het artikel van de hand van den Gep. Luit.-Generaal W. E. VAN DAM VAN ISSELT, voorkomende in „De Mil. Spectator” Oct. en Nov. '30 ben ik tot bovenstaande schatting gekomen. Bij de becijferingen, betreffende sterkten van oorlogsonderdeelen, die in bijlage II voorkomen, is dan ook van de indeelingssterkte 10 % afgetrokken en zijn daarna de verloopcijfers, voorkomende in genoemd boekwerk („De Dienstplichtwet”) toegepast.

Om een juist oordeel betreffende die groote oefensterkte te kunnen maken, wordt die der tirailleurcompagnie nader in beschouwing genomen.

De aanvankelijke sterkte (dus na aftrek van 10 % van de indeelingssterkte) bedraagt 33 adspirant-sergeanten en 173 soldaten. De oorlogsterkte van een tirailleurcompagnie aan infanterie is 26 sergeanten (niet S.Cn.) en korporaals, benevens 124 soldaten. De oefensterkte aan manschappen bedraagt dus 140 % van de oorlogsterkte. Al spoedig kunnen echter 14 specialisten van de compagnie (2 ordonnansen, 2 tamboers, 1 mitrailleurhersteller, 4 man verbindingspersoneel en 1 kok — vermeerderd met 40 % —) afzonderlijk worden geoefend, zoodat de oefensterkte van de compagnie, te oefenen in groeps- en sectieverband, daalt tot 159 man.

Wordt buiten beschouwing gelaten het verloop, dat gedurende den eerste-oefentijd plaats vindt, doch wordt alleen rekening gehouden met bijzondere omstandigheden, waardoor personeel aan den dagelijkschen dienst wordt onttrokken (ziekte, uitzonderingsverlof e.d.), dan kan m.i. veilig worden aangenomen, dat de sterkte van de groep \pm 12 man zal bedragen of 3 man meer dan de oorlogsterkte.

Boven die sterkte komen 2 tot 3 kaderadspiranten, zoodat de beroepssergeant een klasse heeft van 14 tot 15 man. De extra kaderindeeling van 3 S. M. I. en 2 sergeanten maakt het bovendien mogelijk eenige extra klassen (bijv. van achterlijken), dus buiten die der 12 groepen, te vormen.

Alleen uit een tactisch oogpunt bezien, zou een sterkte van 12 man per groep, die een oorlogsterkte heeft van 9 man, te groot kunnen worden genoemd. Doch de tactische opleiding komt beter tot haar recht, indien hierbij de oefeningen met een, zij het ook kleine, tegenpartij kunnen worden gehouden. Is het nu niet juist voordeelig, indien men eenige manschappen als tegenpartij kan indeelen, zonder tot skeletgroepen te geraken?

De administratieve sterkte van de tirailleurcompagnie bedraagt \pm 225 hoofden (beroepskader inbegrepen; zonder subsistenten). Deze sterkte is groot (echter ook 1 Adj. O. O. Adm. en 1 S. M. A. ingedeeld). Te groot is ze echter niet. Als deze sterkte te groot is bij een encadreering met beroepspersoneel, als hier is aangegeven, dan kan men zich met recht afvragen, hoe het mogelijk kan zijn, dat een oorlogscampagnie, geheel of nagenoeg geheel met verlofskader geëncadreerd, een sterkte mag hebben, die \pm 70 % van de bovenbedoelde sterkte bedraagt. Intusschen wordt op deze groote sterkte hieronder teruggekomen (zie noot blz. 326).

De wijze van opkomst van de dienstplichtigen is aangegeven in bijlage III.

Het tweeploegenstelsel is gehandhaafd.

Het behoud van een winterploeg, echter zwak en zonder specialisten, moet, om sociale redenen, worden aanvaard. Bovendien is er

naast de vele militaire nadeelen, die aan de opleiding van een winterploeg kleven, toch ook een voordeel, n.l. dat bij de opkomst van $\pm 4/5$ der lichting in het voorjaars- en zomertijdperk eenige kaderreserve (kader belast met de opleiding van de winterploeg) aanwezig is.

De opkomst van de Octoberploeg heeft plaats bij een der tirailleurcompagnieën van elk der bataljons. Het beurtelings indeelen bij elk der tirailleurcompagnieën is wegens het over elkaar grijpen van najaars- en voorjaarsploeg niet aan te bevelen.

Het in de organisatie opnemen van een winterploeg-eenheid is geen nieuw gezichtspunt. Bij de organisatie 1913 werd, zooals bekend, bij de IIIe bataljons uitsluitend de winterploeg ingedeeld.

Bij alle regimenten eindigt de eerste-oefentijd van de 1e ploeg op 1 Augustus, zoodat de maanden Augustus en September beschikbaar zijn voor herhalingsoefeningen.

Aangezien elke divisie (vredes-) gedurende elke driejarige periode geen herhalingsoefeningen heeft (zie hieronder ad. *d*) en in de beide andere jaren die oefeningen heeft in de maand Augustus of in de maand September, ware te overwegen, bij elk regiment de opkomst van de zomer- en winterploegen een maand te verlaten, resp. te vervroegen (zoo noodig jaarlijks te regelen). Hierdoor zou het over elkaar grijpen van de ploegen worden voorkomen en voor de zomer- of voor de winterploegen een minder gunstige oefenmaand door een meer gunstige worden vervangen. (1).

Uit bijlage III blijkt, dat de opleiding der adspirant dienstplichtige sergeanten vóór de opkomst van de soldaten-dienstplichtigen geregeld is als volgt:

1. Mortieropleiding: bij de mortiercompagnie.
2. Opleiding verbindingspersoneel: bij één der Vbd.An. van het regiment, jaarlijks om te wisselen.
3. Opleiding tirailleurs voorjaarsploeg: bij één der twee voorjaarsploegcompagnieën van elk bataljon, jaarlijks om te wisselen.
4. Opleiding tirailleurs najaarsploeg: bij één der najaarsploegcompagnieën van het regiment, jaarlijks om te wisselen.

¹⁾ Wordt de sterkte der oefenonderdeelen, als op bijlage II aangegeven, te groot geacht (om redenen, die steller dezes thans niet ziet), dan zou, met handhaving van de aangegeven organisatie, de zomerploeg over alle onderdeelen van het regiment en de winterploeg over één der tirailleurcompagnieën van elk bataljon, één der mitrailleurcompagnieën en één der Vbd.An. van het regiment kunnen worden verdeeld. De oefensterkte b.v. van een tirailleurcompagnie zou daardoor tot $\frac{3}{4}$ van de hiervoren aangegeven sterkte dalen (en ongeveer de oorlogssterkte bedragen).

In bijlage IV is deze gedachte verder uitgewerkt.

Het behoeft geen betoog, dat in dit geval de zomer- en de winterploegen niet over elkaar mogen grijpen.

Een opkomst van de ploegen en een verdeling van de dienstplichtigen over de onderdeelen, als hier aangegeven, zou noodzakelijk worden, indien contingentsuitbreiding werd verkregen, als door den gep. Luit.-Generaal W. E. VAN DAM VAN ISSELT in zijn reeds aangehaald artikel wordt gewenscht.

5. Opleiding mitrailleurpersoneel: bij één der mitrailleurcompagnieën van het regiment, jaarlijks om te wisselen.

Zonder de dislocatie der 4 regimenten aan te geven, zij gewezen op de mogelijkheid om in een enkele garnizoensplaats (Amersfoort) twee bataljons en in een andere garnizoensplaats een regimentsstaf met een bataljon of een bataljon onder te brengen.

Na bovenstaande beschouwingen wordt volstaan met een opsomming van de voordeelen, die bovengeschetste organisatie zou hebben.

1. Steeds wordt „geleefd” in oorlogsverbanden;
2. tot in het kleinste onderdeel (groep, stuk) berust aanvankelijk de instructie, later de leiding, bij beroepskader;
3. naarmate de geoefendheid op hooger peil komt, wordt in groo-tere verbanden geoefend, zonder dat gelegenheidshalve verbanden bij elkaar behoeven te worden gevoegd;
4. er is goede gelegenheid voor de opleiding van het dienstplich-
tig kader; dit kader wordt opgeleid in oorlogsverbanden onder goed toezicht van beroepskader; de samenvoeging van de kaderopleidingen, alsmede het te werk stellen van de kaderadspiranten in den troep krijgt een groote mate van stelselmatigheid;
5. door de stelselmatigheid van de indeeling van de kaderoplei-
dingen en de verdeeling der ploegen over de verschillende onder-
deelen kan stelselmatigheid in de voortgezette opleiding van beroeps-
officieren en beroepsonderofficieren worden verkregen;
6. beroepsofficieren van de oefeneenheden zullen ontlast worden van mobilisatievoorbereidingen en cursussen voor reserve-officieren, zoodat zij zich geheel kunnen wijden aan de opleiding van den troep.

Ad.b. De mobilisatievoorbereiding.

Per divisie wordt opgericht één mobilisatiebureau voor de infanterie, met een organisatie als aangegeven in bijlage I.

De samenstelling van den Staf van het hoofdmobilisatie-bureau (een Luitenant-Kolonel) moet zoodanig zijn, dat dit hoofd niet gebonden is aan zijn bureau, doch zich met een adjudant naar de verschillende mobilisatiecentra der divisie kan begeven, terwijl de leiding van de dagelijkse werkzaamheden op het bureau berust bij een hem toegevoegd officier.

De verdere encadreering der mobilisatiebureaux is gedacht als de som van de encadreering der bestaande mobilisatiebureaux (iets eenvoudiger in samenstelling, n.l. totaal 8 Kapiteins, 6 Luitenants en 18 onderofficieren). Voor het overige behoeft de encadreering dier bureaux geen toelichting.

Aangezien de scheiding tusschen opleiding en mobilisatievoorbereiding zoover mogelijk moet worden doorgetrokken, moeten ook het beheer en de oplegging van het materieel, in gebruik bij de oefen-

regimenten, en van dat, bestemd voor mobilisatieuitrusting, geheel gescheiden worden. Met het directe beheer en toezicht van de mobilisatieuitrusting in de oefencentra zouden, evenals zulks geschiedt in de mobilisatiecentra, die geen oefencentra zijn, onderofficieren-magazijnbeheerders kunnen worden belast.

In bijlage V is aangegeven de wijze, waarop het opgeleide personeel overgaat naar de oorlogsonderdeelen.

Hierbij valt op te merken dat:

1. de afgerichte lichtingsdeelen naar één der beide oorlogsdivisiën overgaan (jaarlijks lichtingswijze te wisselen);
2. de Vbd.A. en de Sectie de eenheden zijn, die in haar geheel van het opleidingsregiment naar het oorlogsregiment overgaan;
3. 3 achtereenvolgende lichtingen van elk der oorlogsdivisiën nagenoeg de oorlogssterkte van elk der oorlogsonderdeelen der betrokken divisie zullen opleveren.

Ad.c. De voortgezette opleiding der reserve-officieren.

Deze is te onderscheiden in:

1. opleiding in den troep;
2. opleiding bij de te houden cursussen.

Ad. 1. De regeling van de opkomst voor herhalingsoefeningen van de reserve-officieren moet zoodanig worden, dat er zooveel mogelijk verband wordt gebracht tusschen de opkomst van de oorlogsonderdeelen en die van de betrokken reserve-officieren.

Hiertoe zou het volgende kunnen geschieden.

Onmiddellijk na de benoeming van een aantal adspirant-reserve-officieren tot officier zou een splitsing moeten worden gemaakt tusschen:

- a. hen, die, in verband met den aard van hun burgerwerkkring en hun toekomstplannen, zich aan nader te noemen bijzondere verplichtingen zouden kunnen onderwerpen, en
- b. hen, die zulks niet zouden kunnen doen.

Aan eerstgenoemden zouden de volgende verplichtingen moeten worden opgelegd:

20 dagen herhalingsoefeningen te volbrengen binnen 1 jaar na de benoeming tot reserve-officier, in een tijdvak buiten dat der vervolgen dat der herhalingsoefeningen. Deze 20 dagen dienen in hoofdzaak om de reserve-officieren als officier in den troep wegwijs te maken.

20 dagen opkomst in het daaropvolgende jaar gedurende de vervolgoefeningen. Gedurende deze opkomst krijgt de reserve-2e luitenant de Sectie (Vbd. A.), met welke hij de 1e en 2e herhalingsoefening — van die Sectie (Vbd. A.) — volbrengt.

Aangezien er voor de dienstplichtigen (lager kader en manschappen) slechts 2 herhalingsoefeningen bestaan, is het voor de verhouding van S.C. tot Sectie niet noodig dat de reserve-officier, hierboven

genoemd, na het volbrengen van zijn 4e herhalingsoefening, als luitenant gebonden zou worden zijn herhalingsoefeningen bij een bepaald oorlogsonderdeel te volbrengen en hij blijft, zoolang hij luitenant is, commandant van de Sectie (Vbd.A.), waarmede hij zijne herhalingsoefeningen heeft volbracht.

Een regeling, als hiervoren aangegeven, kan niet berusten op den goeden wil der belanghebbenden. Een jaarlijksche toelage, die onmiddellijk wordt ingetrokken, indien éénmaal aan de aangegane verplichting niet werd voldaan, of, wellicht beter nog, een in uitzicht te stellen premie, die slechts zou worden toegekend, nadat de belanghebbende res.-luitenant 3 \times zijn herhalingsoefening met zijn Sectie zou hebben volbracht, is noodzakelijk.

In bijlage VI is schematisch aangegeven, hoe de opkomst van de vorenbedoelde reserve-officieren tot en met het volgen van den cursus voor den naast hoogereren rang zou kunnen worden geregeld.

Uit dat schema moge blijken, dat geen verzwaring der verplichtingen, als thans in de Reservewet vastgelegd, plaats vindt.

Aangezien elke oorlogsdivisie 1 maal per 3 jaar, gedurende de herhalingsoefeningen, gevormd wordt (zie hieronder) en de res.-officieren normaal 1 maal per 3 jaar voor herhalingsoefeningen in den troep onder de wapenen komen, moet en kan er, meer dan thans, verband gelegd worden tusschen het formeeren van oorlogsverbanden en de opkomst van de reserve-officieren.

Voor C.Cn. en hogere Cn. zou ook een regeling dienen te worden getroffen, volgens welke zij zich verbinden gedurende een zeker aantal herh. oefeningsperioden bij een bepaald oorlogsonderdeel (hun oorlogsonderdeel) op te komen.

Het spreekt vanzelf, dat ook dezen officieren een toelage moet worden toegekend of een premie in uitzicht moet worden gesteld.

De res.-officieren, die zich voor bovengenoemde verplichting niet kunnen verbinden, zouden, voor zooveel noodig, voor aanvulling van de encadreering der oorlogsregimenten kunnen worden gebezigd, kunnen worden bestemd voor de encadreering der depots en verder voor die bijzondere functiën, waarbij aanraking met den troep minder noodzakelijk is. De regeling der herhalingsoefeningen van deze officieren zou kunnen blijven, zooals zij thans bestaat. Teneinde echter gedurende de herhalingsoefeningen of de vervolgoefeningen overbelasting met reserve-officieren (zooals thans veelal het geval is) te voorkomen, kan het aanbeveling verdienen, om, nu ook bij het opleidingsregiment oorlogsverbanden aanwezig zijn, verscheidene reserve-officieren buiten de tijdvakken der vervolg- en der herhalingsoefeningen voor het volbrengen van hunne verplichtingen onder de wapenen te doen komen. In de eerste plaats zou zulks gelden voor de officieren, bestemd voor de depots, aan wie noodzakelijkerwijze gedurende een mobilisatie of een oorlog recrutenopleiding moet worden opgedragen.

Ad.2. Het groote nadeel, dat volgens de bestaande regeling aan de voortgezette opleiding der reserve-officieren kleeft, is, dat er niet beschikt wordt over leeraren, die zich volledig aan hun taak kunnen wijden. Bovendien mogen de cursussen thans niet plaats vinden in de tijdvakken, waarin de herhalingsoefeningen worden gehouden en in deze tijdvakken heeft een groot deel der reserve-officieren juist gelegenheid om, met de minste schade voor hun burgerwerkkring, onder de wapenen te komen.

Er dienen dan ook per divisie, in daartoe gunstig gelegen garnizoenen, scholen voor voortgezette opleiding der reserve-officieren te worden opgericht. Het is niet strikt noodzakelijk, dat die scholen dienen voor de reserve-officieren van de eigen divisie.

Bij de organisatie der scholen, die hier verder buiten beschouwing wordt gelaten, moet op den voorgrond staan goed onderwijs (vaste en uitgezochte leeraren) en voor het overige, rekening houdende met het aantal beschikbare onderwijskrachten, moet zooveel mogelijk aan de belangen der reserve-officieren worden tegemoet gekomen door hen te laten opkomen in plaatsen en in tijdvakken, welke voor hen zoo gunstig mogelijk zijn. Aan die scholen zouden dus plaats vinden de z.g. gecoprimeerde cursussen en de cursussen voor den naast hooger rang, terwijl de leeraren aan die scholen tevens belast dienen te worden met het onderwijs bij de z.g. wintercursussen. Bovendien zou de voortgezette opleiding der oudere beroepskapiteins aan die scholen kunnen geschieden.

Wellicht zou blijken, dat gedurende bepaalde tijdvakken van het jaar die scholen, wegens gebrek aan leerlingen, gesloten zouden kunnen worden. Dit geeft geen bezwaren. Ook het leeraarspersoneel heeft, gezien de wisselingen in de tactiek en in de techniek, voortgezette opleiding noodig; ook voor hen kan een maand troependienst geen kwaad en aan hen kunnen ter bestudeering worden opgegeven de vraagstukken, die buiten de eigenlijke troepenopleiding staan, doch thans dikwijls „om bericht en raad” worden gezonden aan troepencommandanten (hetgeen weer tot nadeel van de eigenlijke troepenopleiding moet leiden).

Ad.d. De opkomst voor herhalingsoefeningen.

Aan een verzwaring van de verplichtingen ten aanzien van de herhalingsoefeningen valt niet te denken. Bij de hieronder gegeven regeling van de opkomst voor herhalingsoefeningen is dan ook uitgegaan van de gedachte, dat er slechts twee dergelijke oefeningen zullen zijn.

Uit bijlage V volgt, dat drie achtereenvolgende lichtingen per oorlogsdivisie een nagenoeg volledig oorlogsonderdeel (van compagnie t/m divisie) vormen. Worden nu per drie jaar, gedurende twee jaar, elk jaar drie achtereenvolgende lichtingen per divisie opgeroepen, dan heeft geen verzwaring van de verplichtingen ten aanzien van de

herhalingsoefeningen plaats (2×3 lichtingsdeelen in plaats van 3×2 lichtingsdeelen) en wordt een dusdanige sterkte verkregen, dat in elk der twee jaren een nagenoeg volledige oorlogsdivisie aan infanterie onder de wapenen komt (zie de bijlagen II, V en VII).

Uit bijlage II blijkt, dat bij opkomst van 3 herhalingslichtingen (welke elk één jaar in lichtingsnummer verschillen) de registratiesterkte van een tirailleurcompagnie zal kunnen zijn $\pm 1/3 \times (145 \text{ soldaten} + 138 \text{ soldaten} + 133 \text{ soldaten}) = \pm 139 \text{ soldaten}$. Wordt gerekend op een opkomst van 90 %, dan zal die sterkte ± 125 soldaten bedragen (zie opmerking aan den voet van bijlage II).

De encadreering van het opleidingsregiment van R.C. tot en met C.C. komt overeen met die van de oorlogsdivisie van D.C. tot en met B.C. Het opleidingsregiment wordt dan ook gedurende de herhalingsoefeningen oorlogsdivisie. Het behoeft geen betoog, dat in die oorlogsdivisie de commandanten en administrateurs der oorlogsonderdeelen (d.w.z. dus in hoofdzaak het verlofspersoneel) met de commando's en administratie moeten worden belast. De encadreering met beroepspersoneel van het opleidingsregiment biedt echter de mogelijkheid, zonder kaderverschuivingen voldoende beroepspersoneel in te deelen om leiding te geven.

Uit bijlage VII moge blijken, dat per vredesdivisie eenmaal per drie jaren geen herhalingsoefeningen worden gehouden. Gebrek aan arbeid voor het kader is echter niet te vreezen. Men denke slechts aan:

a. kaderomwisselingen tusschen kader van opleidingsregiment, mobilisatie-bureau en opleidingscholen, die in het jaar, waarin geen herhalingsoefeningen worden gehouden, zouden kunnen plaats vinden en die, zooals bekend, met de voorbereiding voor de nieuwe betrekking moeten geschieden;

b. bijzondere cursussen (bijv. aan de N.S.S. en bij het R.G.Tr. voor den Vbd.);

c. kaderoefeningen in het terrein, die in het wintertijdperk niet tot haar recht kunnen komen;

d. aanvulling van het kader van andere divisieën voor z.g. hulp-leidersdiensten.

De uitvoering van de regeling van de opkomst voor herhalingsoefeningen verder buiten beschouwing latende, moge er op gewezen worden, dat de kazerneeringsruimte veelal onvoldoende zal zijn, om, zonder te komen tot verspreiding van een oorlogsdivisie over het halve land, de opgekomen lichtingen te herbergen. Men zal dus gebruik moeten maken van kampementen.

Aanbeveling zou het verdienen de opkomst voor herhalingsoefeningen te doen aanvangen in de mobilisatie-centra, om hiermede elke opkomst tevens te benutten als mobilisatieoefening. De uitvoerbaarheid van deze gedachte blijve ook buiten beschouwing en het denkbeeld moge slechts een richting aangeven, waarin o.a. gezocht kan worden om tot verbetering van de paraatheid van de weermacht te komen.

	Kolonels.	Luit. Kols.	Majours.	Kapiteins.	Luitenants.	Adj.O.O.A.	S.M.A.	Fouriers.	Adj.O.O.L.	S.M.I.	Sergeanten.
Regimentsstaf	1		1	1		1	1	1			
Verbindingsafdeeling . .					1					1	4
Mortiercompagnie . . .				1	2		2	1	1	1	6
Totaal	1		1	2	3	1	3	2	1	2	10
Bataljonsstaf		1		1	1	1	4				
Vbd.A.					1					1	4
1e Comp.			1	1	3	1	1	1	1	3	14
2e Comp.			1	1	3	1	1	1	1	3	14
3e Comp.			1	1	3	1	1	1	1	3	14
Mitr.Comp.			1	1	3	1	1	1	1	3	14
Totaal 1 Bataljon . . .		1	4	5	14	5	8	4	4	13	60
Totaal 3 Bataljons . .		3	12	15	42	15	24	12	12	39	180
Totaal 1 Regiment . . .	1	3	13	17	45	16	27	14	13	41	190
Mob.bureau		1		8	6		18 (1)				
Thans beschikbaar } 2 Inf. Brigs. bij } V.L.S. ²⁾ . . .	2	6	12 1 à 2	32 ±5	44 ±8	14 1 à 2	42 5	24 5	12 3	24 10	180 11
Zouden beschikbaar komen voor:											
A. Cursussen voortgezette opl. Res.-Officieren:											
a. Officieren	1	2		± 12							
b. Schrijvers											
B. Mobilisatie-bureau: Magazijnbeheerders . .								13			

1) Bovendien de O.O. magazijnbeheerders.

2) ¼ van de totale sterkte.

STERKTE-OVERZICHT.

Volgens de „Indeelingsbeschikking 1931” worden ingedeeld per divisie:
 ± 538 adspirant-onderofficieren,
 ± 2712 manschappen.

Volgens „Oorlogsorganisatiën” zijn noodig aan infanteristen (kader en manschappen, opgeleid bij het wapen der infanterie) voor een:

Mortiercompagnie:	13	sergeanten en korporaaals(a)	en	70	soldaten,
Verbindingsafdeeling:	8	”	”	”	28
Tirailleurcompagnie:	26	”	”	”	124
Mitrailleurcompagnie:	32	”	”	”	152

(a) Korporaals der Vbd.An., korporaaals opvolger groepscommandanten en plaatsvervangende stukcommandanten zullen in de eerste plaats worden genomen uit de kaderadspiranten (korporaals), die den eindrang van sergeant niet behalen. In verband hiermede zijn de aantallen sergeanten (niet sectiecommandanten) en de aantallen korporaaals gezamenlijk vermeld.

In verband met het per divisie ingedeelde aantal kaderadspiranten en de bovengenoemde sterkten der oorlogsonderdeelen worden ingedeeld bij het oefenregiment per:

Mortiercompagnie:	19	kaderadspiranten en	107	soldaten,
Verbindingsafdeeling:	12	”	”	43
Tirailleurcompagnie:	37	”	”	192
Mitrailleurcompagnie:	46	”	”	235

Rekening houdende met een opkomst van 90 % van de indeelingssterkte en verder met toepassing — op deze 90 % — van de verloopeijfers, aangegeven op blz. 30 van het boekwerk „De Dienstplichtwet, enz.”, door A. J. GROUSTRA en P. W. OOSTERHOF, zullen de sterkten bedragen:

na	1 jaar		2 jaar		3 jaar		4 jaar		5 jaar		6 jaar		7 jaar	
	kader	soldaten	kader	soldaten	kader	soldaten	kader	soldaten	kader	soldaten	kader	soldaten	kader	soldaten
bij een:														
Mortiercompagnie . . .	15	84	14	83	14	81	14	79	14	76	13	75	12	74
Verbindingsafdeeling . .	10	34	9	34	9	33	9	32	9	31	9	30	8	30
Tirailleurcompagnie . . .	29	153	28	149	28	145	27	142	26	138	26	135	25	133
Mitrailleurcompagnie . .	36	186	35	181	34	177	34	173	33	169	32	165	31	162

OPMERKING. Door aanstelling tot korporaal van dienstplichtigen, niet kaderadspiranten, zijn de aantallen kaderleden te ongunstig, de aantallen soldaten te gunstig voorgesteld.

1 JANUARI
1 FEBRUARI
1 MAART
1 APRIL
1 MEI
1 JUNI
1 JULI
1 AUGUSTUS
1 SEPTEMBER
1 OCTOBER
1 NOVEMBER
1 DECEMBER
1 JANUARI
1 FEBRUARI
1 MAART
1 APRIL
1 MEI
1 JUNI
1 JULI
1 AUGUSTUS

MORTIER
COMPAGNIE

Vbd. A.
REG. ST.

I BATALJON.

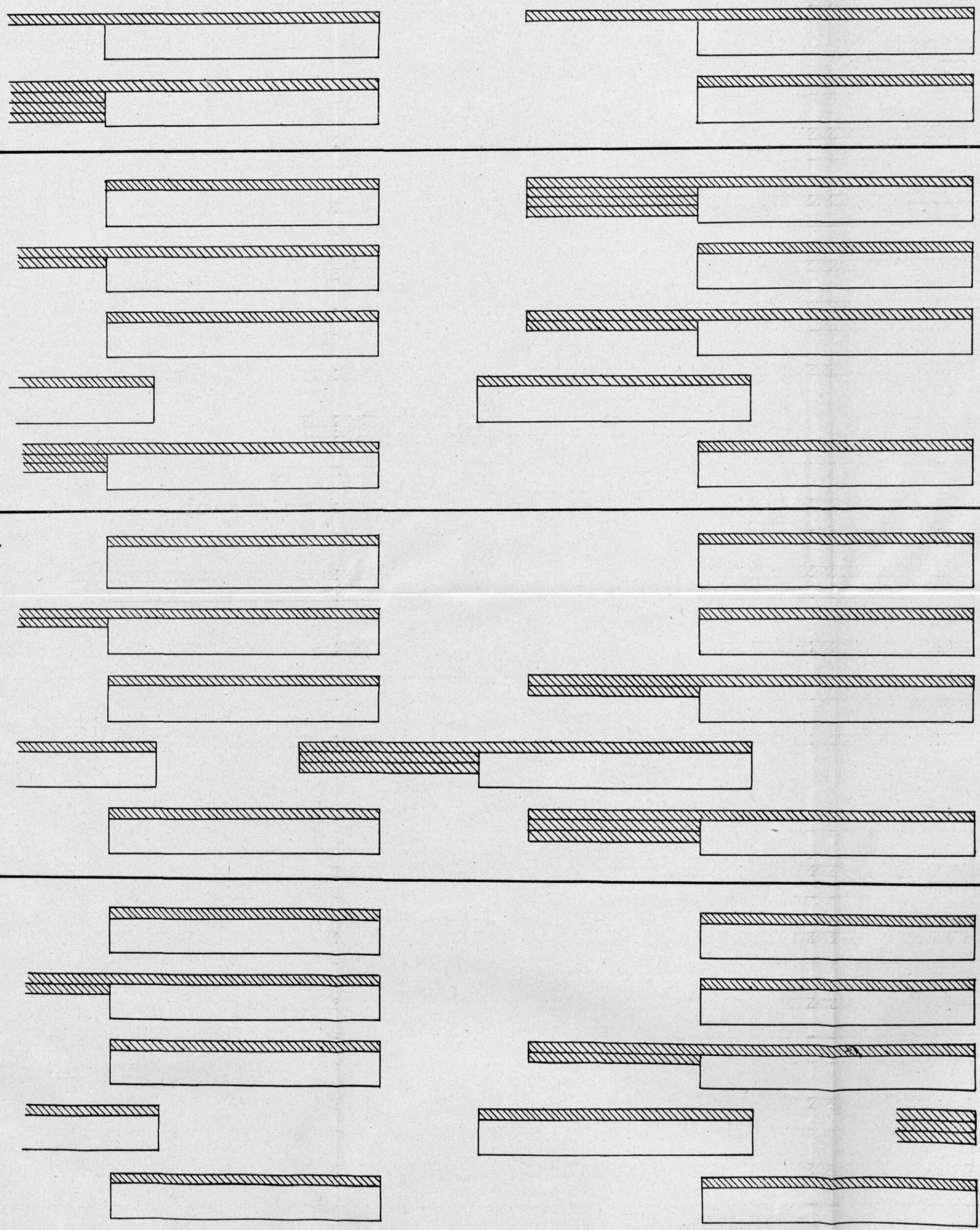
Vbd. A.
1 T.C.
2 T.C.
3 T.C.
M.C.

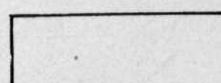
II BATALJON.

Vbd. A.
1 T.C.
2 T.C.
3 T.C.
M.C.

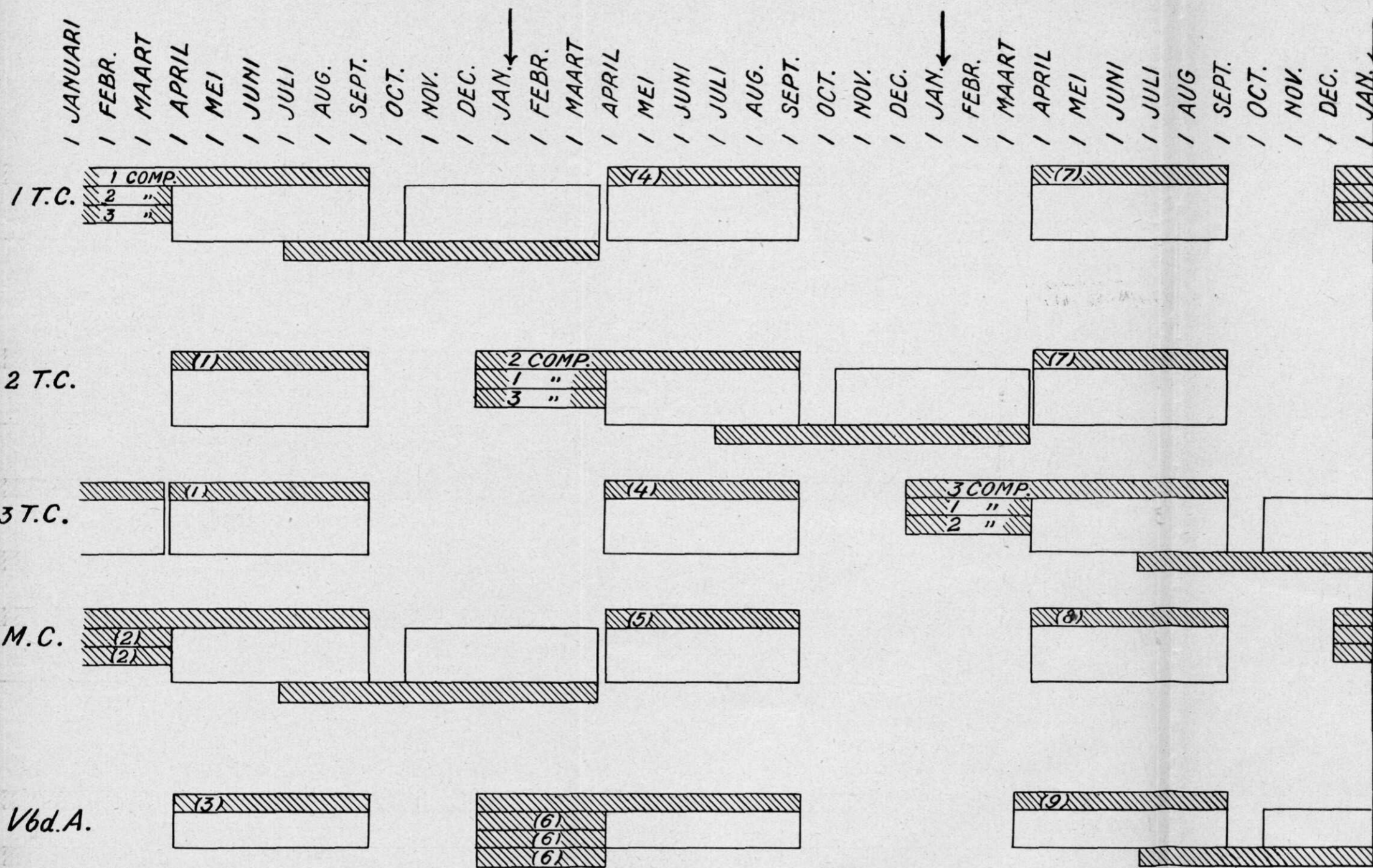
III BATALJON.

Vbd. A.
1 T.C.
2 T.C.
3 T.C.
M.C.

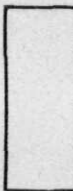

 = KADERADSPIRANTEN (DIENSTPLICHTIG KADER)
  = OVERIGEN (MANSCHAPPEN)

I BATALJON

BIJLAGE IV

 = KADERADSPIRANTEN (DIENSTPLICHTIG KADER)
 = OVERIGEN (MANSCHAPPEN)

- (1) 1^{STE}OPLEIDING VAN DE KADERADSPIRANTEN % 1^E COMP. (4) 1^E OPLEIDING % KADERADSP. BIJ 2^E COMP. (7) 1^E OPLEIDING KADERADSP. BIJ 3^E COMP.
 (2) KADERADSPIRANTEN VAN DE M.C. VAN HET II EN III BAT. (5) 1^E " " " BIJ M.C.-II BAT. (8) 1^E " " " M.C. III BAT.
 (3) 1^{STE}OPLEIDING VAN DE KADERADSPIRANTEN BIJ Vbd. A. REG. STAF. (6) KADERADSP % Vbd. A. REG. STAF, II EN III BAT. (9) 1^E " " " Vbd. II BAT.

BIJLAGE V

Vredesonderdeel.	Oorlogsonderdeel.	1931	1933	1935	1937	1939	1941	1943	1945	1947	
Vbd.A.—Reg. Staf	Vbd.A. St.—7 R.I.	1			1			1			
	„ St.—18 R.I.		1			1			1		
	„ St.—20 R.I.			1			1			1	
Mortiercompagnie	Mort.comp. 7 R.I.	1/3	1/3	1/3	1/3	1/3	1/3	1/3	1/3	1/3	
	„ 18 R.I.	1/3	1/3	1/3	1/3	1/3	1/3	1/3	1/3	1/3	
	„ 20 R.I.	1/3	1/3	1/3	1/3	1/3	1/3	1/3	1/3	1/3	
Vbd.A. I Bataljon	Vbd.A. I—7 R.I.	1			1			1			
	Vbd.A. II—7 R.I.		1			1			1		
	Vbd.A. III—7 R.I.			1			1			1	
1—I	1—I—7 R.I.	2/4	1/4	1/4	2/4	1/4	1/4	2/4	1/4	1/4	
	2—I—7 R.I.	1/4	2/4	1/4	1/4	2/4	1/4	1/4	2/4	1/4	
	3—I—7 R.I.	1/4	1/4	2/4	1/4	1/4	2/4	1/4	1/4	2/4	
2—I	1—II—7 R.I.			Als bij I—7 R.I.							
	2—II—7 R.I.										
	3—II—7 R.I.										
3—I	1—III—7 R.I.			Als bij I—7 R.I.							
	2—III—7 R.I.										
	3—III—7 R.I.										
M.C.—I	M.C. I—7 R.I.	2/4	1/4	1/4	2/4	1/4	1/4	2/4	1/4	1/4	
	M.C. II—7 R.I.	1/4	2/4	1/4	1/4	2/4	1/4	1/4	2/4	1/4	
	M.C. III—7 R.I.	1/4	1/4	2/4	1/4	1/4	2/4	1/4	1/4	2/4	
II	18 R.I.			Als aangegeven voor 7 R.I.							
III	20 R.I.			Als aangegeven voor 7 R.I.							

D.M.C. wordt gevormd uit de oorlogs M.Cn. op het oogenblik van overgang naar de z.g. res.formatiën en wel uit die M.C., die op dat oogenblik 2/4 M.C. overgeeft.

Lichtingen behorende tot de VII Divisie bij:

A. Onderdeelen gevormd uit voorjaarscompagnieën en Vbd.An.						B. Onderdeelen gevormd uit najaarscompagnieën.					
op	de lichtingen:					op	de lichtingen:				
1 Nov. '36	1931	1933	1935			1 Nov. '36	1931	1933	1935		
1 Aug. '37	1931	1933	1935	1937		15 Mrt. '37	1931	1933	1935		
1 Nov. '37	1931	1933	1935	1937		1 Nov. '37	1931	1933	1935		
1 Aug. '38	1931	1933	1935	1937		15 Mrt. '38	1931	1933	1935	1937	
1 Nov. '38		1933	1935	1937		1 Nov. '38		1933	1935	1937	
1 Aug. '39		1933	1935	1937	1939	15 Mrt. '39		1933	1935	1937	
1 Nov. '39		1933	1935	1937	1939	1 Nov. '39		1933	1935	1937	
1 Aug. '40		1933	1935	1937	1939	15 Mrt. '40		1933	1935	1937	1939
1 Nov. '40			1935	1937	1939	1 Nov. '40			1935	1937	1939
1 Aug. '41			1935	1937	1939	1941	15 Mrt. '41		1935	1937	1939
1 Nov. '41			1935	1937	1939	1941	1 Nov. '41		1935	1937	1939

C. Opkomst voor herhalingsoefeningen bij:

in	Divisiegroep (a)		Divisiegroep (b)	
	No.		No.	
1932	I	III	I	III
1933	I	IV	I	II
1934	I	II	II	III
1935	I	III	I	II
1936	I	IV	I	III
1937	I	II	II	IV
1938	I	III	I	III
1939	I	IV	I	II
1940	I	II	II	III
1941	I	III	I	IV

(a) Opkomst als aangegeven onder B.

(b) Opkomst bij III D.G. als bij I D.G. (overigens als onder B.).

B. Herhalingsoefeningen.

bij:		met de lichten:	
I D.G.	II en III D.G.		
1932	1933	1927	1929
1933	1934	1928	1930
1935	1936	1929	1931
1936	1937	1930	1932
1937	1938	1933	1935
1938	1939	1934	1936
1939	1940	1935	1937
1940	1941	1936	1938

A. Voor herhalingsoefeningen komen op:

in	de lichten	bij
1933	1927 1929 1931	VII Div.
1934	= = =	VIII Div.
1935	1928 1930 1932	
	= = =	
1936	
1937	1929 1931 1933	VII Div.
1938	= = =	VIII Div.
1939	1930 1932 1934	
1940	= = =	
1941	
1942	1933 1935 1937	VII Div.
1943	= = =	VIII Div.
1944	1934 1936 1938	
1945	= = =	

— onder het lichtingsnummer geeft aan:
 opkomst voor 1e herhalingsoefening.
 = als boven voor 2e herhalingsoefening.

Over aan- en afvoer.

DOOR

H. POLIS,

Kapitein-Instructeur bij den Motordienst.

Bij de E.V. oefeningsreis, die in 1930 onder leiding van den D.E.V. werd gehouden, was verondersteld, dat elke D.G. over een eigen autotrein beschikte.

Volgens de bestaande organisatie is bij het Veldleger ingedeeld één autotrein, die rechtstreeks onder de bevelen van den C.V. staat. Deze autotrein dient te zorgen voor de aanvulling van alle bij het Veldleger ingedeelde onderdeelen. Deze concentratie van het automaterieel, meende men, had het voordeel de mogelijkheid te scheppen van een economisch gebruik van dat materieel. Kon bijv. een D.G. aanvullen op een eindstation, of had een D.G. in reserve geen aanvulling van munitie noodig, dan behoefden voor deze D.Gn. ook geen auto's beschikbaar te worden gesteld. Waren de autotreinen organiek bij de D.G. ingedeeld, dan zou toevoeging van deze treinen van een D.G., die het gebruik ervan niet noodig had, aan een D.G., die groote behoefte had aan vervoermaterieel, haar eigenaardige bezwaren met zich meebrengen. En toch zijn de voordeelen, aan de concentratie verbonden, meestal slechts theoretisch en blijken zij in de practijk onverwezenlijkbare illusies te zijn. Immers, om een nuttig gebruik van de „concentratie” te kunnen maken, zouden ook de Aut. T. geconcentreerd gelegerd moeten worden. Dan kunnen de bataljons en compagnieën willekeurig naar behoefte gebruikt worden. Door de verspreide legering van de D.Gn. zouden dan evenwel de autotreinen naar het aanvangspunt van het eigenlijke vervoer en na afloop van het vervoer naar het legeringsgebied van de autotreinen groote marschen moeten afleggen. Vanzelf komt men dan ook tot een verspreide opstelling van de Aut. T., maar dan gaat een groot voordeel van de concentratie verloren; immers de C.-Aut. T. zal niet licht eene compagnie, die op den Zuidelijken vleugel is gelegerd, een opdracht geven voor een vervoer op den Noordelijken vleugel.

Er is evenwel aan de concentratie een veel grooter bezwaar verbonden. Wil het doel, dat met de concentratie wordt beoogd, tot uiting kunnen komen, dan moeten alle aanvragen om vervoer dagelijks inkomen bij den C.-Aut. T., die daarna de vervoeren verdeelt over de te zijner beschikking zijnde bataljons. De Bataljonscommandanten dragen dan de vervoeren op aan de Compagniescommandanten. Had elke D.G. de beschikking over een bataljon Autotreinen, dan zouden de aanvragen tot vervoer een schakel minder te doorloopen hebben, alvorens tot uitvoering te komen. De C.-Aut. T. zal van enkele D.Gn. natuurlijk

ver verwijderd zijn; het overbrengen van de vervoeraanvraag (die zich meestal niet leent voor telefonische overbrenging) van D.G.C. naar C.-Aut. T. en van deze naar den Bataljonscommandant neemt veel tijd in beslag. Om een goede verdeling van de vele vervoeraanvragen te kunnen maken, moet de C.-Aut. T. zich een beeld kunnen vormen van den omvang van het vervoer. De D.G.C. moet dus bij zijn aanvraag niet enkel de te vervoeren hoeveelheid vermelden, doch ook plaats van aanvang van het vervoer en plaats van bestemming en tijdstip, waarop het vervoer moet geschieden. Met behulp van deze gegevens kan de C.-Aut. T. een regeling van het vervoer ontwerpen, zoodanig dat een meest nuttig gebruik van de autotreinen kan worden gemaakt. De vervoeraanvragen moeten dus uiterlijk den avond, voordat het vervoer moet aanvangen, binnenkomen. Doch hoe kan een D.G.C. in den bewegingsoorlog van te voren weten waarheen de levensmiddelen en munitie den volgenden dag vervoerd zullen moeten worden? Volgens het bij ons bestaande stelsel, met aanvulling van de levensmiddelen in den vroegen morgen, zal het veelal mogelijk zijn, de aanvullingsplaatsen levensmiddelen den avond te voren tijdig op te geven. Bij voorwaartsche verplaatsing immers is het het eenvoudigste de aanvulling te doen geschieden in de legeringsgebieden, nadat deze door de voorwaarts rukkende troepen zullen zijn verlaten. De levensmiddelen-voertuigen zullen dan geen onnoodigen marsch naar achteren hebben te maken om daarna denzelfden weg, vermeerderd met den afstand, waarover de voorwaartsche beweging zich heeft uitgestrekt, nog te moeten afleggen. Dit systeem is het meest gewenschte, ja, bij een gedurende eenigen tijd voortgezette opmarsch het enig mogelijke, om niet het personeel en de paarden van den verplegingstrein geheel uit te putten. Doch als de voorgenomen opmarsch door omstandigheden, die zich gedurende den nacht kunnen hebben voorgedaan, nu eens niet wordt voortgezet, dan loopt de aanvulling groot gevaar. Wijziging via C.-Aut. T., enz. is zeer langdradig en stuurt het mooie vervoerplan van het geheele Veldleger in de war.

De aanvulling van munitie is volgens de bestaande methode geheel onuitvoerbaar. De D.G.C. kan toch onmogelijk den dag tevoren weten hoeveel munitie hij den volgenden dag zal noodig hebben en nog minder de plaats, waar de aanvulling zal dienen te geschieden. De aanvullingsplaatsen-munitie moeten buiten vijandelijk vuurbereik zoo dicht mogelijk bij de in stelling staande artillerie worden ingericht. De D.G.C. zal dan ook tot de oprichting niet overgaan, voordat de troepen van zijn D.G. zich tot een ernstig gevecht hebben ontwikkeld en de behoefte aan aanvulling van munitie zich binnen enkele uren kan doen gevoelen. Dan moet de D.G.C. ook onmiddellijk kunnen beschikken over de noodige vervoermiddelen. In de practijk zal dus de bestaande methode er toe leiden, dat de D.G.C. het opladen van een groote hoeveelheid munitie vraagt, om dan de beladen auto's te laten wachten tot het tijdstip, waarop de munitie noodig zal zijn. Vanzelf vormt zich dus een

tweede A.M.T., alsof één dergelijke onnuttig gebruikte autotrein nog niet voldoende is. De concentratie in de bevelvoering der autotreinen, die tot doel heeft een zoo nuttig mogelijk gebruik te kunnen maken van de vervoerecapaciteit, heeft dus een geheel averechtsch resultaat; zij brengt een ingewikkelde regeling van de aanvragen tot vervoer mee en leidt tot eene stroeve regeling van het vervoer en tot een zeer oneconomisch gebruik. Naar mijne meening is deze methode dan ook in de praktijk niet vol te houden en zal de C.-Aut. T. door de omstandigheden genoodzaakt worden aan elke D.G. onderdeelen van de autotreinen toe te voegen.

Hoe geheel anders zal het beeld van de munitieaanvulling zijn, als de D.G.C. zelf een autotrein onder zijn bevelen heeft. Als hij dan maar de beschikking heeft over voldoende munitie op het eindstation, kan hij het tijdstip van aanvulling rustig afwachten en gedurende dien tijd de autotreinen voor andere vervoeren gebruiken. Zoodra dan munitieaanvulling noodig is, kan de D.G.C. in de eerste plaats hiervoor bestemmen een deel van den A.M.T. en I.M.T. (deze treinen kunnen bijna een geheel D.G.-rantsoen vervoeren). Op deze wijze kunnen de aanvullingsplaatsen vrijwel onmiddellijk ruim van munitie worden voorzien; immers de munitietreinen zullen in den regel niet verder dan 10 tot 20 km van de aanvullingsplaatsen verwijderd zijn. Zijn deelen van deze munitietreinen geledigd, dan kunnen zij opnieuw aanvullen op de eindstations. Na enkele uren zijn deze treinen dan weer met munitie beladen, om zoo noodig hun voorraad weer op de aanvullingsplaatsen te ontladen of wel om beladen eene nadere bestemming af te wachten. Is de aan te voeren hoeveelheid munitie zoo groot, dat de munitietreinen dit niet alleen af kunnen, dan kunnen deelen van den aan de D.G. toegevoegden autotrein hiermede tevens worden belast. Is het nu niet logisch, dat de munitietreinen en de autotreinen, die toch hetzelfde werk verrichten, tot één geheel worden vereenigd? Van dezen vereenigden autotrein kan de D.G.C. een grooter of kleiner deel, afhankelijk van de gevechtsomstandigheden, beladen laten met een reserve-voorraad munitie, om deze te gebruiken, zoodra aanvulling noodig is. Zijn andere vervoeren, naar het inzicht van den D.G.C., meer noodig dan het hebben van een grooten stilstaanden munitievoorraad op auto's, dan zal de D.G.C. het met munitie beladen deel van den autotrein kleiner maken. Wijzigen de omstandigheden zich zoodanig, dat munitieaanvulling gewenscht kan worden, dan kan de D.G.C. een grooter deel van den autotrein met munitie doen beladen. Ook kan dan het beladen rollend materieel naar omstandigheden over de verschillende autocompagnieën meer gelijkmatig worden verdeeld. *Op het eindstation moet de D.G.C. steeds voldoende voorraad munitie te zijner beschikking hebben.* Is dit het geval, dan kan de munitieaanvulling niet spaak loopen, als de D.G.C. de vrije beschikking heeft over een autotrein. Men verliese toch niet uit het oog, dat de werking van een D.G.-autotrein zich in den regel beperkt tot een rayon met een diepte

van 50 km en een breedte van 10 km; voor een autotrein zijn dit zeer geringe afstanden. De autotrein is dan ook steeds bij de hand en wijziging van verstrekte opdrachten kan zonder groote moeilijkheden plaats vinden.

Bij de E.V. oefeningsreis was bij elke D.G. organiek ingedeeld een autobataljon ter sterkte van 2 compagnieën voor materieelvervoer. Bovendien beschikte de C.V. over een autoregiment, bestaande uit 1 bataljon voor materieelvervoer, 1 bataljon voor gewondenvervoer en 1 sectie voor paardenvervoer. Na bovenstaande uiteenzetting zal het wel duidelijk zijn, dat ik aan deze organisatie verre de voorkeur geef boven de bestaande.

Bovendien was aangenomen, dat de autocompagnieën uit 5 sectiën bestonden. Onze voorschriften (en de buitenlandsche huldigen hetzelfde beginsel) eischen, dat normaal in een periode van 5 dagen de auto's een dag rust hebben, om grondig te worden nagezien. Normaal is dus 1/5 buiten dienst; het is dus logisch dat de organisatie hiermede rekening houdt.

Ik moge er nog op wijzen, dat de thans gevolgde methode van aanvoer van levensmiddelen niet als de eenig juiste beschouwd behoeft te worden en wellicht te zijner tijd voor wijziging in aanmerking kan komen. De proviandwagen is thans eigenlijk slechts een tusschenschakel, waarop de levensmiddelen gedurende een dag worden rondgezeuld, om zekerheid te hebben dat de troep tijdig over de levensmiddelen zal kunnen beschikken, zonder verder practisch nut. Nu wordt de levensmiddeleentrein in den regel nog al ver achterwaarts verzameld en ik meen dan ook, dat ik het een vrij twijfelachtig axioma mag noemen, als beweerd wordt, dat de aanvulling van de levensmiddelen op den keukenwagen in den avond meer verzekerd is, indien zulks geschiedt uit een proviandpaardenwagen, die 's nachts naar een aanvullingsplaats is gezonden, verder den dag 10 km achter de troepen aan heeft gemarkeerd, daarna 's avonds den keukenwagen tracht te vinden om dan weer naar een aanvullingsplaats achterwaarts te worden gezonden, dan wanneer de aanvulling geschiedt door een auto rechtstreeks van het eindstation naar de verzamelde keukenwagens van het bataljon, al heeft deze auto dan ook 50 km af te leggen. In ieder geval zijn de levensmiddelen een dag minder oud en worden door de laatste methode tal van zoo moeilijk te vinden paardenwagens uitgespaard met tuigen en geleiders en paarden, die per dag nog ieder 6 kg haver noodig hebben en bij den eersten gasaanval toch bezwijken.

Een beschouwing over het moderne legergasmasker van 1931.

DOOR

A. A. SCHWING,
Eerste-Luitenant der Jagers.

Toen men na 1918 ging inzien, dat bij een eventueelen nieuwen oorlog het gaswapen een groote rol zou gaan spelen, begonnen verschillende fabrieken van naam gasmaskers te ontwerpen.

De vraag was echter, volgens welke beginselen de maskers moesten worden aangemaakt.

Drie belangrijke zaken moesten worden nagegaan. In nauw onderling verband moest de constructie worden vastgesteld van:

1. het gelaatstuk,
2. de vullingsbus,
3. de draagzak of bus.

Wij zullen deze drie punten achtereenvolgens kort belichten en daaruit positieve conclusies trekken, die de richting aangeven, waarin de aanmaak van Nederlandsche legergasmaskers moet worden geleid.

Ad. I. Het gelaatstuk.

Hierbij willen wij o.m. beschouwen: a. vorm, b. binnenafsluitvlak, c. dikte, d. elasticiteit, e. oogglazen, zeepstift en helderzichtplaatje, f. neusklem en speen, g. uitademings- en inademingsventiel, h. aankoppeling.

a. Vorm.

Over het algemeen verschillen de diverse gelaatstukken, wat vorm betreft, weinig. Slechts in de dikkere gelaatstukken, zooals bij sommige Engelsche en Amerikaansche industriemaskers, is een kinholte opgenomen.

Als vaststaande mag thans worden aangenomen, dat de kinholte geen enkel voordeel biedt, wél nadeelen, zoodat de gelaatstukken van modernen vorm vervaardigd behooren te worden volgens het Fransche (S. E. C. M. P.¹⁾, Duitsche (DRAEGER) en Italiaansche (PIRELLI) systeem.

b. Binnenafsluitvlak.

Hoewel men tot pl.m. 1926 een binnenafsluitvlak voor een gelaatstuk noodzakelijk achtte, heeft men dit standpunt thans vrijwel ver-

¹⁾ Société d'Etudes et de Construction de Matériel de Protection — Paris.

laten en worden de moderne („dunne'') gelaatstukken niet meer van afsluitvlakken voorzien.

Voor een *dik* rubber masker blijft een afsluitvlak om veiligheidsredenen noodzakelijk. Overigens verhoogt het slechts den prijs van het gasmasker.

c. Dikte.

De diverse gelaatstukken verschillen over het algemeen zeer in dikte. Oorzaak hiervan was, dat „men'' (echter niet de mosterdgas practici) van meening was, dat slechts dikke rubber tegen mosterdgas beschermde.

Hier mag nog wel eens herhaald worden, dat rubber geen volledige bescherming van „langen duur'' tegen mosterdgas geeft, doch dat de dikke rubber slechter beschermt dan de dunne.

Wanneer het masker van een soldaat te velde met vloeibaar mosterdgas wordt besmet, dan zal die vloeistof in nagenoeg alle gevallen niet alleen zijn masker, doch ook deelen van zijn lichaam hebben getroffen.

Indien de soldaat dit bemerkt, dan is het met vechten „gedaan''; hetzij, dat hij moet zorgen zoo spoedig mogelijk andere kleeding te krijgen, zijn masker en zich zelf te laten ontsmetten, hetzij, dat hij reeds als gaszieke hospitaal-behandeling noodig heeft.

Men heeft bij de vragen, of rubber het doordringen van mosterdgas belet, of hoe lang rubber bescherming verleent, steeds véél te veel met de theorie rekening gehouden en de werkelijkheid over het hoofd gezien!

Vandaar, dat de aanmaak van dikke rubber maskers dan ook absoluut fout is en bovendien onnoodig. Men denke zich óók eens de moeilijkheden bij de oplegging (de enorme benoodigde ruimte) van dikke, weinig samenvouwbare, rubber gelaatstukken in!

Niet de dikte van de rubber, doch de samenstelling daarvan, bepaalt hoeveel uren bescherming kan worden gewaarborgd.

In sommige legers is men bovendien de meening toegedaan, dat alles, dus ook het gasmasker, bestemd voor den soldaat, ijzersterk moet zijn, dus „dik''!

Vandaar, dat de Engelsche small-box respirator, ons masker E, als voor veldgebruik ongeschikt werd geoordeeld. Geheel ten onrechte! Het zou ons te ver voeren hierover thans verdere mededeelingen te doen. (zie ook onder f.)

d. Elasticiteit.

Voor het leger komen tot dusver alleen maskers van rubber in aanmerking. De rubber moet echter van buitengewoon goede kwaliteit zijn, hetgeen moet blijken uit:

1. Een zeer groote elasticiteit; hierdoor toch alleen is het mogelijk het masker op ieder gelaat te laten passen.
2. Een zeer groot weerstandsvermogen tegen de te verwachten chemische inwerkingen. Of dit vermogen aanwezig is, hangt geheel af van de „juiste'' samenstelling van de rubber.

Als „absolute” eisch voor een gelaatstuk van een legermasker moet gelden, dat dit gelaatstuk op alle mogelijke manieren „als het ware moet kunnen worden in elkaar gefrommeld”.

Een gelaatstuk, dat niet samenvouwbaar is, is voor velddoeleinden onbruikbaar; een gelaatstuk, dat slechts met moeite en op een vaste, bepaalde wijze kan worden samengevouwen, is voor veldgebruik, speciaal voor de infanterie, „ongeschikt”. Immers geen enkele soldaat vouwt in oorlogstijd zijn gasmaskergelaatstuk op vaste, bepaalde wijze samen.

Gebleken is, dat vele kwaliteiten gasmaskerrubber, die met geweld gevouwen zitten in een draagzak of bus, na ontvouwen „niet” meer den oorspronkelijken vorm aannemen, waardoor lekken ontstaan (speciaal op middenvoorhoofd, slapen en wang, soms ook onder de kin). Dit is volslagen ontoelaatbaar. Zulks komt alleen voor bij gelaatstukken, die dik zijn en te weinig en verkeerde elasticiteit bezitten.

e. Oogvensters.

Over het algemeen is men het over de constructie, diameter en stof van het oogvenster wel eens. Vast staat, dat de cellon oogschijf of het duurdere triplex oogglas, hetzij in ronden of ovalen vorm, de beste is.

Afschroefbare oogglazen zijn verwerpelijk. Zij vergrooten het gevaar voor gaslekken. Het scheef in- of opschroeven van den oogdop, waardoor deze schijnbaar sluit, doch gaslek is, levert gevaar op. Wanneer de oogglazen eenigen tijd vastgeschroefd hebben gezeten, zijn de oogdoppen (men denke aan roest, vocht, modder, vuil, enz.) dikwijls zeer slecht of niet los te draaien. Bovendien moet de man zelf geen oogglazen verwisselen. Dit behoort onder toezicht van den sectiecommandant of gasonderofficier te geschieden. Indien te velde een oogglas breekt, is in den regel ook de eigenaar buiten gevecht gesteld. Door den man verwisselbare oogglazen leveren slechts nadeel en gevaar op. Men volge ons goed, wij bedoelen hier niet het inzetten, het uitnemen van „helderzichtplaatjes”, doch zuiver het verwisselen van „oogglas”!

Oogglazen moeten vlak in het gelaatstuk liggen en slechts weinig naar voren zijn uitgebouwd. Wordt hieraan niet voldaan, dan worden steeds moeilijkheden ondervonden bij het gewerschieten. Bij sommige schutters zal het voorkomen, dat zij in het geheel niet kunnen richten en dus ook niet schieten. Het behoeft geen betoog, dat zulks ontoelaatbaar is. Speciaal bij gelaatstukken met ver uitgebouwd oogglas (dus hooge oogdop) komt dit euvel veelvuldig voor. Voor het ruwe veldgebruik verdringt het gebruik van zeepstift, pasta, enz. het helderzichtplaatje. Echter behoort bij ieder oogglas het plaatsen van helderzichtplaatjes mogelijk te zijn.

f. Neusklem en speen.

Het gebruik van neusklem en speen komt bij moderne gasmaskers niet meer voor. Ons masker E mag op grond daarvan echter niet wor-

den veroordeeld. Voor het jaar 1918 toch was gasmasker E een uitmuntend masker en voor zoover thans de rubber van deze maskers goed is (al is ze iets te dun), zijn zij zeker nog voor veldgebruik geschikt.

g. Uitademings- en inademingsventiel.

Uitademingsventielen zijn o.m. vervaardigd van: rubber, onbreekbaar dun glas, fijne mica en cellonschijfjes, leder, enz. Hoewel het mica ventiel voor industriegasmaskers uitnemend voldoet, schijnt men toch na vele omzwervingen voor legergasmaskers rubber ventielen te verkiezen.

Bij de latere industriemaskers werden deze uitademingsventielen bijna steeds in een beschermenden koker opgenomen. Deze koker, mits niet van hinderlijke afmetingen (van een uitmuntenden modernen koker is b.v. de dikte 1 cm, de lengte 5 cm), te plomp, te zwaar of op onjuiste wijze en plaats aan gelaatstuk of verbindingsslang bevestigd, dient:

- a. tot bescherming van het uitademingsventiel tegen beschadigen:
- b. ter voorkoming van het voortdurend aanraken van het uitademingsventiel door den man.

Het aanbrengen van een beschermenden ventielkoker is om bovenstaande redenen juist.

Het denkbeeld, dat een vrij uitademingsventiel van goede rubber en behoorlijk werkend (principe BUNSEN) op eenigerlei wijze gas, speciaal arsinenlevels, zou inlaten en daarom dus omgeven moet zijn van een beschermkoker, is echter „onjuist”.

De beschermkoker vormt alleen een hogere beveiliging, die echter als „overbodig” mag worden beschouwd.

Inademingsventiel.

Er bestaat nog steeds verschil van meening, of het inademingsventiel behoort te worden opgenomen in de vullingsbus, dan wel in het masker-gelaatstuk. Ten opzichte van de zgn. schadelijke ruimte zou het aanbrengen van het inademingsventiel in het gelaatstuk gewenscht zijn. Echter moet de schadelijke ruimte kwestie niet „te zwaar op de hand” worden bekeken. Slechts praktijkproeven met soldaten maken uit hoe ver men tegen het begrip „schadelijke ruimte” mag zondigen, indien daardoor de gasmaskerconstructie beter aan veldeischen kan voldoen.

h. Aankoppeling.

Alle aansluitingen moeten genormaliseerd zijn, d.w.z. gangbare afmetingen bezitten. De schroefsluiting is de beste. De bierfleschsluiting is dikwijls slechts met moeite los te maken. Ten slotte dient de eventuele gasmaskerslang, of men het masker in alarmstelling al dan niet voor de borst draagt, in vertikalen zin op de vullingsbus aan te sluiten.

Ad. II. De vullingsbus.

Door het gebruik van arsinenlevels en andere werd het opnemen van een afvangend filter in iedere vullingsbus noodzakelijk. Verschillende filters werden beproefd en in verschillende landen ook verschillende filters uitverkoren.

Het filter werd echter oorzaak, dat de vullingsbus afmetingen ging aannemen, die, tenzij gecombineerd met een uitermate licht, dun en soepel rubbermasker, voor veldgebruik niet aanvaard mochten worden.

Thans (1931) is het echter mogelijk geworden, vullingsbussen te construeeren met absoluut voldoende veldecapaciteit, die de bedoelde levels geheel afvangen en die geen grotere afmetingen hebben dan de vullingsbus van ons oude masker E.

Ad. III. De draagzak of bus.

De draagzak van het moderne legergasmasker kan op grond van het bovenstaande kleiner zijn dan, hoogstens dezelfde grootte hebben als, onze oude, beproefde, draagzak van masker E.

Slotconclusie.

Het gasmaskervraagstuk voor het leger is geen vraagstuk meer. Het moderne legergasmasker kan evenals ons oude gasmasker E worden medegevoerd, eischt geen enkele verandering aan uitrusting van den soldaat, nog minder het weglaten van den ransel of nadeelige vermindering van ranselinhoud¹⁾ en geeft de maximum beveiliging, die te velde verlangd mag worden.

¹⁾ Teneinde misverstand te voorkomen, moge hier nog worden aangeteekend, dat wij natuurlijk iedere verlichting van uitrusting van den infanterist toejuichen, echter géén vermindering, die geboden wordt op grond van verkeerde inzichten betreffende de constructie van moderne legergasmaskers.

Gegevens vreemde legers. (Juni 1931.)

BELGIË XLV.

Oorlogsorganisatie Regiment Wielrijders.

Samenstelling: 1 stafcompagnie en 2 bataljons, genummerd I en II.

De *stafcompagnie* (onder bevel van een officier van den Regimentsstaf) omvat 2 echelons:

Iste echelon.

2 onderofficieren,	}	belast met de vereijfering.
3 soldaten,		
2 tolken,	}	verbindingspersoneel.
1 sergeant-trompetter,		
1 sergeant,		
2 korporaaals,		
15 soldaten,		
1 sergeant-facteur,		
1 sergeant, belast met het rijwielmaterieel,		
1 treinsoldaat voor het materieelvoertuig.		

2de echelon.

2 adjudanten of sergeant-majoor,	}	administrateurs.
1 soldaat,		
12 soldaten	}	behoorende tot het vervoerkorps.
2 koks,		
8 ordonnansen,		
2 plantons,		
1 materieelvoertuig (behoorende tot de eenheid),		
1 personenauto,	}	
1 vrachtauto,		
1 kleine ziekenauto,		
2 motorwielrijders,		

Bataljon wielrijders.

Samenstelling: 1 stafgroep, 2 geweercompagnieën en 1 mitrailleurcompagnie. De geweercompagnieën dragen de nummers 1, 2, 4 en 5, de mitrailleurcompagnieën de nummers 3 Mi en 6 Mi.

De stafgroep:

2 luitenants (waarvan een belast met den munitieaanvoer),		
1 adjudant,		
1 onderofficier, belast met de vereijfering,		
9 soldaten	}	
5 ordonnansen,		
2 plantons,		
2 koks,		
1 sergeant,	}	verbindingspersoneel.
1 korporaal,		
16 soldaten,		

1 munitie- vrachtauto (behoorende tot de eenheid),
 1 kleine ziekenauto, } behoorende tot het vervoerkorps.
 1 motorrijwiel, }

Compagnie wielrijders.

Samenstelling: 1 stafpeloton („peloton hors rang”) en 3 gevechtspelotons.

Het stafpeloton bestaat uit 3 echelons.

1ste echelon	{	1 adjudant, sergeant-majoor of sergeant, 1 ordonnans, 1 hulpadministrateur, 1 korporaal, 6 soldaten,	} verbindingspersoneel.
2de echelon	{	1 sergeant, 1 geweermaker, 6 munitiedragers, 1 chauffeur (voor de vrachtauto met technische middelen).	
3de echelon	{	1 adjudant of sergeant-majoor, 1 sergeant-fourier, 1 korporaal (voor de keuken), 3 koks, 1 kleermaker, 1 schoenmaker.	

Een gevechtspeloton is samengesteld uit:

1 luitenant commandant, 1 trompetter, 1 ordonnans, 1 rijwielhersteller, 1 korporaal, 2 soldaten,	{	bewakers van rijwielen.	
3 gevechtsgroepen, elk bestaande uit:	{	1 sergeant commandant, F(usil) M(itrailleur)-groep, F(usil) G(renade)-groep,	{ 1 korporaal commandant, 1 schutter, 4 munitiedragers, 1 korporaal commandant, 1 V.B. schutter, 1 V.B. munitiedrager, 5 „fuseliers grenadiers”.

1 vrachtauto met technische middelen (behoorende tot de eenheid),
 1 proviandwagen met keuken-
 volgwagen, } behoorende tot het vervoerkorps.
 1 bagageauto,
 1 motorrijwiel, }

Wielrijders-mitrailleurcompagnie.

Samenstelling: 1 stafsectie, 4 gevechtssectiën, elk van 2 mitrailleurs, en 1 sectie van 2 mitrailleurs t.l.

De stafsectie bestaat uit 3 echelons:

1ste echelon	<ul style="list-style-type: none"> 1 adjudant, sergeant-majoor of sergeant, 1 ordonnans, 1 hulpadministrateur, 1 korporaal, 11 soldaten, 4 afstandmeters, 	} verbindingspersoneel.
2de echelon	<ul style="list-style-type: none"> 1 adjudant, 1 sergeant, 4 korporaals, 1 geweermaker, 8 munitiedragers, 1 chauffeur (voor de vrachtauto met technische middelen). 	
3de echelon	<ul style="list-style-type: none"> 1 adjudant of sergeant-majoor, 1 sergeant-fourier, 1 korporaal voor de keuken, 3 koks, 1 kleermaker, 1 schoenmaker. 	

Een gevechtssectie bestaat uit:

- 1 luitenant commandant,
- 1 trompetter,
- 1 ordonnans,
- 1 rijwielhersteller,
- 1 korporaal,
- 2 soldaten,
- 2 sergeanten stuksecommandanten,
- 2 korporaals,
- 2 schutters,
- 2 laders,
- 8 munitiedragers,
- 2 chauffeurs (voor de kleine mitrailleur-vrachtauto's).

Een sectie mitr. t.l. bestaat uit:

- 1 sergeant commandant,
- 2 korporaals stuksecommandanten,
- 2 schutters,
- 2 laders,
- 2 munitiedragers,

1 bewaker van rijwielen,
1 chauffeur (voor de kleine mitrailleur-vrachtauto).

De compagniestrein bestaat uit:

9 kleine mitrailleur- vrachtauto's,	}	behoorende tot de eenheid.
1 vrachtauto met technische mid- delen,		
1 proviandauto met keukenvolg- wagen,	}	behoorende tot het vervoerkorps.
1 bagageauto,		
1 motorrijwiel,		

Taal in het leger.

Zooals in Gegevens vreemde legers (Juli 1930) reeds werd aangegeven, zullen de dienstplichtigen voortaan in een door hen verlangde taal het militair onderricht ontvangen.

Hieronder volgen enkele gegevens met betrekking tot den huidige toestand.

Overzicht van de aantallen dienstplichtigen, die verzocht hebben in een bepaalde taal het militaire onderricht te ontvangen.

Bij een diensttijd van	Vlaamsche taal	Fransche taal	Duitsche taal
12 en 13 maanden	10110	11232	124
8 maanden	12832	6705	170
Totaal	22942	17937	294
Totaal aantal dienstplichtigen 41173			

Inhoudsopgave van de Gegevens van het Nederlandsch-Indische Leger en van de Vreemde Legers van de laatste jaren, voor zoover nog geheel of gedeeltelijk van waarde.

LANDEN.	Opperbevel, legerleiding, defensieraden, enz.	Organisatiën.		Diensttijd, eerste oefening, herhalingsoefeningen.	Jaarlijks in te lijven contingent.	Dienstverbanden voor vrijwilligers.	Bewapening.	Opleiding en bevordering van beroepskader.	Opleiding en bevordering van verlofskader.	Industriele en economische mobilisatie.	BIJZONDERE ONDERWERPEN.
		Vredes-	Oorlogs-								
Nederl. Indië	Oct. '28/620	Nov. '28/692 Oct. '28/622 met schets.	Nov. '28/693 Oct. '28/625	Oct. '28/627	Oct. '28/628	Oct. '28/629	Nov. '28/693 Oct. '28/622	Oct. '28/629	—	—	Grondslagen van het verdedigingsstelsel. Oct. '28/630.
België	Mei '27/294	Juni '30/bijlage Mei '29/287 Juni '28/383	Juni '31 (geheel) Mei '31 (geheel) Juni '30/329 Mei '29/288 Juni '28/385	Mei '29/289 Jan. '29/51, 54	Jan. '29/53	Aug. '30/448 Jan. '29/56	April '30/207 Juni '28/385	Aug. '30/448	Dec. '30 (geheel) Aug. '30/445	Juli '30/387 Mei '27/295	Landsverdediging. Maart '31 (geheel) en April '30/209. „Commission Mixte” voor bestudeering van een reorganisatie van het leger. Juni '28/382. Opleiding luchvaartpersoneel. Jan. '31/51. Talenwet. Juli '30/385 met bijlage; Aug. '28/512.
Denemarken	Dec. '28/760 Dec. '23/756 Oct. '22/622	Dec. '28/760 Jan. '23/60 Oct. '22/622	—	Jan. '23/61 Oct. '22/625	Jan. '23/61 Oct. '22/625	—	—	—	—	—	Weerbelasting Febr. '29/111. Reorganisatie van de Weermacht. Dec. '28/759.
Duitschland	April '25/234	Mei '25/307 Maart '25/169 (bijlagen 1 en 2) Aug. '23/515	April '25/235	—	—	—	Mei '25/309	Jan. '22/58	—	—	Organisatie en bewapening van de Schutzpolizei („Schupo”). Maart '25/271. Schets van het destijds „bezet gebied”, en bepalingen uit het Verdrag van Versailles. Jan. '26/51.
Engeland.	Sept. '27/557	Oct. '27/626 Sept. '27/559 met bijlage.	Mei '28/330 Jan. '28/48	—	—	Oct. '27/626 Sept. '27/563	Mei '28/330 Jan. '28/50 Sept. '27/561	—	—	—	Motorwezen. Mei '28/330.
Frankrijk	April '31/230 Juni '27/362 (schema) Sept. '22/573 Maart '22/188 Dec. '21/625	Sept. '30/504 Sept. '29/500 April '29/225 Sept. '28/571 Juli '28/447 met bijlage.	Nov. '30/620 Sept. '29/500 Sept. '28/569 Juli '28/448 Aug. '27/478, 481 Mei '26/300	Maart '28/184 Juni '27/359	Juli '28/447 Aug. '27/479 Sept. '22/570	—	Aug. '27/481 en bijlage. April '25/238	Febr. '31 (geheel) Jan. '30/48 Jan. '24/62 Jan. '22/60	April '31 (geheel) Jan. '30/52	Juni '27/354	De strijdkrachten der overzeese gewesten. Sept. '30. Reglementen en voorschriften. Juni '30. Grensverdediging. Maart '30. Centres de mobilisation. Sept. '29.
Italië	Febr. '30 (geheel) Nov. '25/676	Febr. '30 (geheel) Aug. '27/487	—	Febr. '30/102 Aug. '26/486	Febr. '30/103 Aug. '26/488	—	Febr. '30/102 Febr. '26/112 Dec. '25/737	—	—	Nov. '25/680	Luchtvaart. April '26/236. Vrijwillige militie. Febr. '26/114.
Japan	Maart '27/179	Maart '27/180	—	Maart '27/181	Maart '27/181	—	—	—	—	—	—
Lettland	Sept. '26/544	Sept. '26/545	Sept. '26/545	Sept. '26/545	—	—	Sept. '26/545	Sept. '26/546	Sept. '26/546	—	Vooroefeningen. Sept. '26/546.
Noorwegen	Maart '29/166	Maart '29/167	—	Juni '29/340	Juni '29/339	—	—	—	—	—	—
Oostenrijk	—	Febr. '25/118	Febr. '25/118	—	—	Febr. '25/117	Febr. '25/118	—	—	—	Militaire bepalingen van het Verdrag van Saint Germain. Febr. '25/116.
Polen	Mei '24/336	Juni '25/371 Mei '24/338	Mei '24/340	Juni '25/371 Mei '24/340	Juni '25/372 Mei '24/340	Mei '24/340	Mei '24/339	Juni '25/372 Mei '24/341	—	—	—
Roemenië	Oct. '25/612	Oct. '25/612	—	Oct. '25/611	Oct. '25/612	Oct. '25/612	Oct. '25/614	—	—	—	—
Rusland	Juli '29/389	Juli '29/391 Aug. '29/449	Aug. '29/452	Aug. '29/450 en bijlage.	Aug. '29/450	—	—	—	—	—	Politietroepen (Teheka). Sept. '24/592.
Tsjecho-Slowakije	Oct. '29/547	Oct. '29/548 en schets.	Nov. '29/613	Nov. '29/612	Nov. '29/612	—	Nov. '29/610 Oct. '29/549	Febr. '24/130	—	Febr. '24/127	—
Zweden	—	April '28/247 met garn. kaart en schets. Febr. '27/121 Sept. '25/526 en bijlage.	—	Aug. '25/489	Sept. '25/558 Aug. '25/489	—	Sept. '25/558	—	April '24/272	Febr. '27/121	Kustverdediging. Sept. '25/560. Volkenbondcontingent. Febr. '27/121.
Zwitserland	Juli '24/469 Maart '23/183	Mei '30 (geheel) Dec. '29 (geheel) Aug. '24/526 en bijlagen. Juli '24/471 en bijlage.	Jan. '31/48 Aug. '24/526 Juli '24/471 en bijlage.	April '31/231 Febr. '29/115 April '27/241 Febr. '25/115 Febr. '23/119	April '27/241 Febr. '25/115 Juli '24/470	—	Aug. '24/528 Mei '23/325	April '27/245 Jan. '25/57 Mei '23/323	April '27/245 Maart '23/184 Febr. '23/117	—	Vooronderricht. April '27/243 en Mei '23/322. Weerbelasting. Dec. '27/756. Luchtvaart. Mei '30 (geheel). Organisatie Landstorm. Dec. '29 (geheel).

Boekbespreking.

HELMUT STELLRECHT. Trotz allem! Ein Buch der Front. J. F. LEHMANN'S Verlag. München, 1931. Prijs 4,50 Mark, geb. 6,— Mark.

Een goed geschreven, zeer belangwekkend oorlogsboek, waarin de S. op onopgesmukte, natuurlijke wijze zijne wederwaardigheden in de jaren 1917 en 1918 vertelt. Eerst schildert hij het leven bij het recruten-depot, vervolgens een jaar aan het front in Italië en later in Frankrijk.

De ontwikkelde jonge man, die zijn studie moest afbreken, om zijn plicht voor het vaderland te vervullen, diende bij een artillerieregiment, achtereenvolgens als kanonnier, stukrijder, telefonist en ten slotte, na bevordering, als stuksecommandant.

Treffend zijn verschillende episodes beschreven, zoowel uit het offensief in Italië en dat in 1918 in Frankrijk, als uit den terugtocht in Frankrijk, het einde van den oorlog en de revolutie in Duitschland.

Voor artilleristen is het boek zeer lezenswaardig.

De geest, dien het boek ademt, is wel een geheel andere als die in Remarque's „Im Westen nichts Neues”.

STELLRECHT is een jongeling, die in den oorlog niet ten onder is gegaan, doch daarin is gehard tot een flink, plichtgetrouw man, die na den oorlog zijn studies weder opvat.

C.

Ter aankondiging ontvangen.

Aus der Gedankenwerkstatt des Deutschen Generalstabes, von WOLFGANG FOERSTER, Oberarchivrat und Mitglied des Reichsarchivs, Oberstleutnant a.D. Mit 5 Kartenskizzen. Verlag von E. S. MITTLER & SOHN. *Berlin*, 1931. Prijs R.M. 6,50, geb. R.M. 8,—.

Kartenbild der Herbstfeldzuges 1914 im Osten. Dargestellt und erläutert von VON MANTEY, Oberst a. D. Mit 8 dreifarbigen Karten in Steindruck. Verlegt bei E. S. MITTLER & SOHN. *Berlin*, 1931. Prijs R.M. 8,—.

Österreich-Ungarns letzter Krieg 1914—1918. Herausgegeben vom österreichischen Bundesministerium für Heereswesen und vom Kriegsarchiv. Zweiter Band. 5. Lieferung. *Wien*, 1931. Verlag der militärwissenschaftlichen Mitteilungen.
